

Genealogia: la descoberta dels nostres orígens

Els Riera, la recerca d'una nissaga

Cristina Riera i Carro

Dirigit per Clàudia Mollfulleda

IES Ramon Turró i Darder

Malgrat de Mar, a 14 de gener de 2011

Índex

0. INTRODUCCIÓ	PÀG. 4
1. LA HISTÒRIA DELS ANTROPÒNIMS. LA FAMÍLIA COM A MITJÀ D'HERÈNCIA DELS COGNOMS	PÀG. 6
1.1. Roma.....	Pàg. 6
1.1.1. Història dels noms i els cognoms a Roma	Pàg. 6
1.1.2. Monarquia.....	Pàg. 8
1.1.3. República i Alt Imperi.....	Pàg. 9
1.1.4. Baix Imperi.....	Pàg.16
1.2. Trancisió de l'Imperi Romà a l'Edat Mitjana dels s. X-XII	Pàg.17
1.3. L'Alta Edat Mitjana	Pàg.17
1.3.1. El procés de formació dels cognoms	Pàg.17
1.3.2. La família aristocràtica europea a l'alta Edat Mitjana	Pàg.19
1.3.3. La família pagesa de la Catalunya Medieval.....	Pàg.22
2. LA HISTÒRIA DE LA GENEALOGIA	PÀG.25
2.1. Antiguitat	Pàg.25
2.2. Edat Mitjana Europea	Pàg.28
2.3. La genealogia moderna	Pàg.28
3. LA RECERCA DE LES FONTS GENEALÒGIQUES	PÀG. 30
3.1. Qüestions prèvies	Pàg.30
3.2. La família.....	Pàg.31
3.3. El Registre Civil.....	Pàg.31
3.4. Els registres eclesiàstics	Pàg.32
3.5. Els arxius notariais	Pàg.34
3.6. Els arxius militars	Pàg.34
3.7. Els arxius generals.....	Pàg.35
3.8. Altres arxius i biblioteques.....	Pàg.35
3.9. Internet	Pàg.36
4. REPRESENTACIÓ D'UNA FAMÍLIA	PÀG.37
4.1. Taules genealògiques ascendents	Pàg. 37
4.2. Taules genealògiques descendents	Pàg.37

5. RECULL DE LES DADES GENEALÒGIQUES	PÀG. 39
6. UNA RECERCA GENEALÒGICA: ELS RIERA	PÀG. 40
6.1. La recerca de les fonts.....	Pàg. 40
6.2. Representació.....	Pàg. 64
7. CONCLUSIONS	PÀG. 65
8. BIBLIOGRAFIA	PÀG. 67
9. ANNEXOS	PÀG. 69
9.1. Taules genealògiques ascendents.....	Pàg. 70
9.2. Taules genealògiques descendents.....	Pàg. 78
9.3. Mas Riera de Sant Mateu.....	Pàg. 88
9.4. Disc compacte	
9.4.1. Arbres genealògics	

0. Introducció

La genealogia és un tema sobre el qual tothom ha sentit alguna cosa i molts pocs coneixen abastament. Si hom preguntés a la gent què sap sobre genealogia, ràpidament s'adonaria que l'únic que ve al cap a la majoria és la típica representació d'un arbre genealògic. Però realment, la genealogia és molt més. És recuperar un passat biològic, familiar i històric. Un passat que és propi i exclusiu de cadascú. Per això trobo que la genealogia és un tema molt interessant per fer-ne un estudi, però alhora, té molt poca difusió. A més, és una matèria tan àmplia que permet diversos enfocaments.

Així doncs, vaig decidir que l'element que guiaria el meu treball (a banda de la genealogia) serien els nostres noms, i en especial, els cognoms, ja que són la base sobre la qual es constitueixen les genealogies des de fa mil·lennis.

D'aquesta manera, el treball se centra al voltant de dos eixos: els antropònims i la seva formació i la genealogia, la seva història i el seus mètodes de recerca.

Centrant-me en els seus mètodes de recerca, trobo que no és honest parlar de la teoria sense saber com és la part pràctica. Així doncs, vaig decidir que aplicaria el mètode a la meva pròpia recerca al voltant del meu primer cognom, Riera. L'objectiu, per tant, a banda de retrocedir en els meus orígens, era comprovar l'efectivitat del mètode i descobrir què més ofereix una recerca genealògica a banda de desvetllar els meus avantpassats.

D'altra banda, els temes que em proposava treballar són molt extensos, de manera que m'he vist obligada a reduir i seleccionar informació, i alguna cosa no s'ha tractat amb els detalls que el tema mereixeria. Per exemple, en l'apartat de representació, existeixen moltes taules diferents, per la qual cosa m'he vist obligada a explicar les principals. De tota manera, l'apartat en el qual he hagut de prescindir de més informació ha estat en el dels Riera, ja que una genealogia demana molta informació, i hi ha una part que no he pogut incloure-la al treball. Em refereixo, explícitament, a la compilació de les dades genealògiques. Per cada avantpassat que s'inclou en un arbre s'ha de fer una fitxa genealògica, si bé en un principi les estava fent, amb el progressiu creixement de l'arbre em vaig veure obligada a deixar de banda una tasca semblant, ja que fer fitxes d'una norantena de persones és una tasca colossal. D'altra banda, aquesta informació no ha estat omesa, sinó que es pot trobar en l'apartat pràctic, però no distribuït en fitxes personals.

A més, al llarg de la recerca han anat apareixent problemes de gravetat diferent, alguns he pogut solucionar-los, i d'altres no. El principal problema ha estat la falta d'informació,

sobretot pel que fa als antropònims. Ha estat necessària la recerca en llengües estrangeres, ja que ni en català ni en castellà s'ha escrit massa sobre el tema. D'altra banda, la manca d'informació també ha fet necessària la generalització d'alguns aspectes històrics o la precisió d'altres en una època curta i molt determinada.

Per un altre costat, l'aplicació de la metodologia ha estat lenta i complicada, la qual cosa ha fet que no hagi sigut possible retrocedir fins al màxim que hagués pogut fer-ho. Tots aquests aspectes que han quedat "sense acabar" per un motiu o altre, estic segura que, en un futur no gaire llunyà, els finalitzaré.

Pel que fa a la metodologia, primer fou imprescindible conèixer la genealogia i el seu mètode a fons. Un cop es coneix el mètode, ja és possible començar la pràctica. Seguint totes les instruccions, vaig començar la recerca del cognom Riera, que va avançar lentament. A l'agost, la majoria d'organismes oficials estan tancats, així que vaig haver de paralitzar aquest apartat un temps.

Alhora, vaig començar la meua recerca sobre la història dels antropònims, barrejat amb la història de l'organisme familiar, ja que l'herència dels cognoms no s'entén sense ubicar-la en el seu context, la família. En aquest aspecte, com ja he comentat, també van sorgir problemes per manca d'informació que han estat compensats amb la troballa d'uns pocs llibres que tractaven el tema d'una forma força extensa.

Així doncs, la recerca de la història dels antropònims i la del llinatge Riera han avançat alhora de forma paral·lela. Però mentre amb la primera, vaig arribar a la seva fi, amb la segona no ha estat possible, ja que és molt important tenir en compte que una recerca genealògica pot durar anys. Això sí, no quedarà massa temps inacabada.

1. La història dels antropònims i la família com a mitjà d'herència dels cognoms

1.1. Roma

La nostra societat és hereva de la cultura romana. Les llengües, les infraestructures, el dret, la literatura, el model familiar, etc.; i els cognoms no en són pas una excepció.

Els romans van ser un poble que va néixer al centre de la península itàlica i es van expandir fins a dominar tot el Mediterrani. Va ser una civilització cabdal en la història de la humanitat que va durar uns tretze segles. La seva història es divideix, tradicionalment, en tres: Monarquia, República i Imperi (que a la vegada es pot subdividir en dos: Alt Imperi o Principat, i Baix Imperi o Dominat).

Història de Roma						
Règim	Monarquia 753 a C- 509 aC		República 509 aC- 27 aC		Imperi 27 aC- 476 dC	
Períodes	Llatí Sabí (s. VIII-VII aC)	Etrusc (s. VI aC)	Democratització (s. VI-III aC)	Oligarquia (s. II-I aC)	Principat (s. I aC-III dC)	Dominat (s. III-V dC)

Dins d'aquest context, la família, terme derivat del llatí, ha pres avui en dia molts significats. És el << conjunt de persones unides per un estret parentiu, especialment el pare, la mare i els fills >>. Però també és el <<conjunt de totes les persones passades i presents descendents d'un progenitor comú>>, com afirma la genealogia. Sigui com sigui, tot i que el terme *família* deriva del llatí, els romans, de fet, no tenien cap paraula per designar la família tal com la coneixem avui en dia ja que el seu concepte de *família* era molt diferent. Així doncs, per estudiar els cognoms i la seva herència, és necessari també conèixer les estructures familiars romanes, ja que són el nostre precedent més important.

1.1.1. Història dels noms i els cognoms a Roma

El sistema d'onomàstica romana va anar evolucionant al llarg de la seva història, igual que la seva societat. Al principi, els romans tenien un sol nom, però acabaren tenint-ne tres o quatre.

El primer, en el temps i en l'ordre era el *praenomen*, que etimològicament significa prenom. Era el nom personal, que sovint s'escrivia abreujat. Els diferents noms eren molt reduïts, i molts tenien l'origen en un adjectiu ordinal, segons l'ordre en què s'hagués nascut: Quintus (cinquè), Sextus (sisè), Septimus (setè), etc.

Després hi havia el *nomen*. Aquest era el nom de la *gens* o tribu de la qual descendien. Més tard, quan les *gens* es varen anar fent més grans, es dividiren en famílies. El nom de la *gens* es devia a un *princeps gentis*, un avantpassat il·lustre del qual es decidí heretar el nom no només per la seva riquesa, poder militar o bé polític, sinó també per la seva saviesa, astúcia, força física, etc.

Més endavant, es va introduir el *cognomen*, que era el cognom o nom de la corresponent família d'una *gens*. La data d'aparició de la cognomínia romana és difícil d'establir. Segons els *fastos* (documents d'enregistrament de celebracions), l'ús del cognomen va lligat a una llista dels primers magistrats de la República (s. V aC). D'altra banda, les fonts epigràfiques testimonien que el cognomen apareix no abans de l'època de les Guerres Púniques¹ (s. III a C).

Finalment, molta gent tenia *agnomen*, un sobrenom que expressava una circumstància o característica especial de l'individu. Podia tenir l'origen en algun defecte físic, com Balbus (quec); en el lloc de naixement, com Collatinus (nascut a Col·làcia); o en un fet heroic, com Corvinus (perquè va derrotar un enemic amb l'ajuda d'un corb).

Així l'orador més famós de Roma, es deia Marc Tul·li Ciceró. Marc era el *praenomen*, Tul·li el *nomen* perquè pertanyia a la *gens* Túl·lia, i Ciceró era l'*agnomen* o sobrenom, que volia dir 'cigró', perquè l'avi de Ciceró tenia una berruga a la cara en forma de cigró.

Un cas de quatre noms seria el general Publi Corneli Escipió Africà, en aquest cas, Publi era el *praenomen*, Corneli el *nomen* perquè pertanyia a la *gens* Cornèlia, que era una de les més il·lustres de Roma, Escipió era el *cognomen* perquè era de la família dels Escipions (que havia sortit de la *gens* Cornèlia); i Africà era l'*agnomen*, perquè havia vençut els cartaginesos a l'Àfrica.

¹ Són el nom que reben les batalles que van enfrontar Roma contra els cartaginesos. N'hi hagué tres: la Primera Guerra Púnica (264-241 aC), la Segona Guerra Púnica (219-202 aC) i la Tercera Guerra Púnica (146 aC), que donà la victòria definitiva als romans.

Les noies només tenien *praenomen* i *nomen*, provinents ambdós del pare. Quan en una família hi havia més d'una filla amb el mateix nom, s'acostumava a afegir-hi *maior* (la gran) o *minor* (la petita).

1.1.2. Monarquia

• LA FAMÍLIA ROMANA

La família romana estava constituïda al voltant de la figura del *pater familias*. Aquest és el pare de família, l'espòs, el propietari d'un patrimoni, l'amo dels esclaus i el patró de lliberts² i clients³. A més, com que era l'autoritat familiar, tenia certs privilegis sobre la resta de la família: tenia autoritat sobre la seva esposa i encara més sobre els seus fills: podia decidir sobre la vida o la mort dels fills. Aquest poder i privilegis s'agrupaven sota el nom de *patria potestas*.

• L'ESTRUCTURA FAMILIAR

Ròmul, el primer rei de Roma, va distribuir els diferents llinatges patricis (els patricis eren els anomenats 'pares de la pàtria', els fundadors de la ciutat i els ciutadans privilegiats), és a dir, les *gens*, en tres tribus, cadascuna organitzada en deu cúries. Amb el pas del temps, aquestes *gens* van anar creixent i subdividint-se, fins que arribà un punt en què existien diferents organitzacions familiars, la família i la *gens*. Ambdues es diferencien fonamentalment en el seu origen i la seva extensió.

Mentre que la *gens* presenta un origen remot en forma de tribu, la família, independentment de la seva amplitud, té la seva base en el matrimoni monogàmic que es fonamenta a través de la propietat privada, l'herència, la prole, la monogàmia i la repressió de l'adulteri femení.

La confusió sorgeix quan en la història de Roma apareix l'ús del *nomen* de *gens* per part de famílies plebees.

D'aquest cas no és possible remarcar una explicació única i concloent vàlida per a totes les situacions. Sovint, es tracta de *nomen* portats contemporàniament per branques patricies i branques plebees de l'extensa *gens*.

² S'anomena així als esclaus que, per la raó que fos, l'amo els donava la llibertat.

³ S'anomena així als plebeus que estaven sota la protecció d'un patrici.

El pas de la branca d'una família patrícia a plebea es podia donar per motius diversos:

- Exclusió de la *gens*. Es podia donar el cas, per exemple, d'una patrícia que es casés amb algú que la seva família desaproves. En aquest cas, seria exclosa dels privilegis del patriciat, tot i que conservaria el seu *nomen*.
- Presoners de guerra, i la consegüent conversió en esclaus.
- Pèrdua de llibertats civils (*capitis deminutio*).

El cas invers, però només en individus, es donaria amb l'adopció d'un ciutadà al si d'una família patrícia. Tot i això, el pas en bloc d'una gens sencera a la plebs no deixa de ser tan sols una hipòtesi, igual que la hipòtesi del pas d'un clan estranger al patriciat. No hi ha cap prova històrica de cap d'aquest casos.

1.1.3. República i Alt Imperi

• MATRIMONI

La institució del matrimoni estava destinada només als ciutadans lliures, als esclaus els estava vetada, i no va deixar d'estar-ho fins al s. III. Existia la creença que els esclaus vivien en un estat de promiscuïtat sexual, amb l'única excepció d'uns pocs esclaus de confiança que actuaven com a administradors dels seus amos, o, en el cas d'esclaus de l'emperador, com a funcionaris. A aquest reduït grup d'esclaus se'ls permetia tenir una concubina exclusiva, o, sovint, era un regal del seu amo.

Tornem als ciutadans lliures, per tant. Hi havia tres tipus de ciutadans lliures segons el seu origen:

- Els que van néixer lliures d'un matrimoni entre un ciutadà i una ciutadana.
- Els bastards nascuts d'una ciutadana.
- Els que van néixer en l'esclavitud però més endavant es van convertir en lliberts.

Tots ells tenien *ius connubi* (dret de matrimoni). La finalitat del matrimoni era tenir fills perquè, d'aquesta manera es perpetués el llinatge i se succeís el patrimoni.

A Roma, el matrimoni era una institució privada, un acte no escrit (només existia el contracte de dot, si és que la promesa en tenia). Implicava, també, la presència de testimonis, que serien útils en un cas d'impugnació. Els fills nascuts d'aquesta unió eren legítims, rebien el nom del seu pare i continuaven la línia familiar. Quan el pare moria, els fills legítims el succeïen pel que fa a la propietat del patrimoni, si no és que havien estat desheretats.

D'altra banda, el divorci també estava a l'ordre del dia. Des d'un punt de vista jurídic, està a disposició tant de l'home com de la dona, i tan sols és necessari que el marit i la muller se separin amb la intenció de divorciar-se. Quan això passava, l'esposa marxava del domicili amb el seu dot, en el cas que en tingués. Si el matrimoni havia tingut fills, sembla que es quedaven sempre amb el pare.

Aquesta manera romana de concebre el matrimoni i el divorci provocava que els ciutadans es casessin i es divorciessin freqüentment. D'aquesta manera, sovint coexistien en una mateixa casa fills nascuts de diferents matrimonis, i a més, nens adoptats; dels quals l'hereu que succeiria al *pater familias* en la possessió del patrimoni seria aquell que el pare designés en el seu testament.

Per altra banda, un fill, orfe i emancipat, es converteix en un nou *pater familias* i ja res el manté vinculat als seus germans i oncles, amb l'excepció de sentiments d'afecte i interessos politicoeconòmics.

D'altra banda, si una jove (verge encara) quedava òrfena, era lliure i disposava d'una casa i un patrimoni. I ràpidament es veuria envoltada de pretendents desitjosos de la seva herència. El mateix passava a aquella dona que enviudés; que normalment s'acontentava amb un amant, dissimulant la relació sota una futura promesa de matrimoni que, amb tota probabilitat, no es compliria.

• REBUIG O ADMISSIÓ

El naixement d'un romà depèn exclusivament del pare (*pater familias*), fent referència al fet que la vida o la mort del nounat és una elecció seva. D'aquesta manera, l'anticoncepció, l'avortament, l'exposició⁴ de nens d'origen extraconjugual i l'infanticidi dels fills d'una esclava són fets d'allò més comuns i completament legals en l'època que ens ocupa. Immediatament després que un fill neixi, el pare exerceix la prerrogativa i l'acull (*tollere*) quan, després que la llevadora l'hagi dipositat al terra, l'agafa en braços i d'aquesta manera manifesta que el reconeix com a fill i refusa exposar-lo. La mare, qui acaba de donar a llum, o bé ha mort durant el part, no té res a decidir sobre el futur del seu descendent. És més, si en el moment del part el pare no hi fos, aquest ja hauria deixat instruccions a la seva dona sobre si ha d'exposar la criatura o no, instruccions que es veu obligada a obeir sigui quin sigui el seu desig.

⁴ Refusar el fill, condemnant-lo, d'aquesta manera, a morir (en la major part dels casos).

La criatura que el seu pare no hagi recollit es veurà exposada a la porta de casa o anirà a parar directament a l'abocador, llocs d'on la podrà recollir tothom que ho vulgui.

Els romans tenien certs criteris a l'hora d'escollir si exposar el nounat o no. Exposaven les criatures malformades, tot i que sovint, les ofegaven directament. També els nascuts d'una filla que hagués comès una "falta" (promiscuïtat). Però, normalment, el refús de fills legítims podia ser degut a dues coses, depenent de l'estatus de la família. En el cas de les famílies més pobres, es devia a una falta de recursos per alimentar tots els fills. En aquests casos, en les províncies orientals, sovint es donava el fill a algun veí o amic que s'encarregava de criar-lo i cuidar-lo. Una família de pagesos, per exemple, que només podia alimentar quatre fills, que ja tenia; li'n naixien dos més. Aquests els repartien entre famílies amigues, que acollien els futurs treballadors i els consideraven fills seus. Per la seva banda, des d'un punt de vista judicial, no es sabia si aquests fills (*threptoí*) eren lliures o havien passat a ser esclaus dels qui els cuidaven.

En altres casos, però, famílies no tan pobres (que avui considerariem de classe mitjana) exposaven els seus fills << per no veure'ls malbaratats per una educació mediocre que els faria ineptes per a la dignitat i les qualitats excel·lents >>, segons Plutarc⁵. Així doncs, la classe mitjana preferia invertir i concentrar els seus recursos en un nombre limitat de descendents, una simple ambició familiar que demostra la importància del llinatge en l'època.

Però fins i tot els més rics podien trobar-se amb un dilema davant del naixement d'un fill no desitjat, en el cas que aquest naixement alterés les disposicions testamentàries ja adoptades referents a l'herència. Hi havia una llei que resava: <<El naixement d'un fill (o filla) trenca el testament >>. Així doncs, en aquests casos només tenien dues opcions: o desheretava el fill abans que nasqués o l'exposava. L'última opció era la més freqüent, ja que, segurament, preferia no sentir parlar mai d'un fill que haver-lo de desheretar.

⁵ Plutarc (Queronea 50- ?) va ser un historiador grec. La seva fama es deu a *Vides paral·leles*, una sèrie de biografies de personatges il·lustres tant grecs com romans, agrupats en parelles per a establir una comparació entre figures d'una cultura i l'altra. És una obra molt important per l'estudi de l'Antiguitat per la quantitat d'anècdotes i detalls històrics que conté.

Què els succeïa als nens exposats? Era infreqüent que sobrevisquessin, segons el Pseudo-Quintilià⁶, on, a més, es fa una distinció:

- Els més rics desitjaven que, un cop exposada la criatura, no tornessin a saber mai més res d'ella.
- Els més desvalguts, que exposaven els seus fills només per necessitat, fan tot el que poden perquè el nounat sigui acceptat al si d'una altra família.

D'altra banda, en altres ocasions, l'exposició no era res més que una declaració de principis:

- El marit que sospiti que la seva dona li és infidel, exposarà el fill, que considerarà il·legítim.
- També podria ser una exposició políticoreligiosa. Per exemple, després de l'assassinat d'Agripina en mans del seu fill, Neró⁷, un desconegut << va exposar en ple Fòrum un nounat amb un cartell que resava: *No vull criar-te, no fos cas que estrangulassis la teva mare*>>.

• NOMBRE DE FILLS

Normalment, tenien tres fills. La llei atorgava a les mares de tres fills un privilegi per haver complert el seu deure com a progenitores. A més, els textos parlen amb molta freqüència de famílies amb tres fills. Amb aquest reduït nombre de fills es podria pensar en un cert maltusianisme⁸ de la societat romana, però, segons Plini, no es tractava de res més que d'una estratègia dinàstica; ja que un cop es tenia més d'un fill, s'havia de pensar en trobar un gendre o una nora acabats pels fills restants. Perquè el que mai farien seria dividir la successió.

⁶ Les *Declamationes Pseudo-Quintilaneae* són una obra d'uns 400 llibres en el seu origen, atribuïdes erròniament a Marc Fabi Quintilià (35-96 dC), advocat i professor de retòrica romà, famós per l'*Institutio oratoria*. L'obra es divideix en declamacions majors i declamacions menors, cadascuna de les quals desenvolupa un tema diferent.

⁷ Neró (37-68 dC) era fill d'Agripina i fill adoptiu de l'emperador Claudi, a qui va succeir en el tron l'any 54. Va ser un personatge excèntric, un autèntic tirà. Entre les seves anècdotes figuren: l'incendi de bona part de Roma, del qual va culpar-ne els cristians, i l'assassinat de la seva mare, en sospitar que volia derrocar-lo.

⁸ Doctrina de Malthus sobre el perill d'un augment excessiu de la població en relació amb els recursos existents.

Tot i l'afirmació de Plini, hi havia *pater familias* que preferien aprofitar la fecunditat de la seva esposa al màxim << encara que en la nostra època la majoria pensí que un únic fill constitueix ja un llast i resulta profitós no carregar-se de descendència>>. Diversos personatges romans coneguts van ser un *pater familias* fet a l'antiga: Marc Aureli⁹ va tenir nou descendents, entre fills i filles; l'orador Frontó, mestre de Marc Aureli, havia perdut cinc fills a causa de la mortalitat juvenil, la qual cosa fa pensar que n'havia tingut molts més i Cornèlia, mare dels Gracs¹⁰ i dona exemplar, n'havia tingut dotze.

• ADOPCIÓ

La freqüència de les adopcions és, sense dubte, un exemple més del poc sentiment, sense emocions ni entendiments, de la <<família>> romana. Hi havia dos mètodes per tenir un fill:

- Engendrar-los després d'un casament adequat.

-Adoptar-los.

L'adopció podia ser la manera d'impedir l'extinció d'una nissaga, i també una via per la qual aconseguir la qualitat de *pater familias*, qualitat exigida per llei als candidats als honors públics i els governs de les províncies.

També era possible adoptar encara que es tinguessin fills vius. Els textos històrics parlen de l'existència d'un tipus d'adopció a partir del testament, encara que a nivell jurídic no se'n parla. L'exemple més clar i més conegut d'aquest tipus d'adopció és la d'Octavi, qui, convertit en fill i hereu de Cèsar, acabarà essent l'emperador Octavi August.

En d'altres ocasions, l'adopció era, de la mateixa manera que el matrimoni, un medi per posar en ordre el patrimoni. Per exemple, un sogre que aprecia el seu gendre perquè aquest li té un tracte deferent; l'adoptarà quan aquest, orfe, entri en possessió de l'herència, i així el sogre es convertirà en l'amo de l'herència.

⁹ Marc Aureli (161-180), va ser un emperador romà de la Dinastia Antonina. A més, també va ser filòsof.

¹⁰ Els Gracs van ser dos germans tribuns de la plebs que foren assassinats per la seva reforma política a favor dels plebeus.

Però, a mode de compensació, ajudarà el seu fill adoptiu a fer una excel·lent carrera política, arribant fins al Senat. D'aquesta manera, l'adopció es converteix en un mètode per regular les carreres.

- **IMPORTÀNCIA DE L'ESTIRP**

A Roma, la <<veu de la sang>> no s'escoltava massa, sinó més aviat la del nom familiar. I és que el més important de l'individu, en l'època romana, era l'estirp (*gens*) de la qual provenia, expressada en el *nomen*. Els bastards que sobreviuen, per exemple, adoptaven el nom de la seva mare, i no existia ni reconeixement paternal ni legitimació. Els bastards, per tant, no tenien cap paper ni social ni polític en l'aristocràcia romana. Però no passava el mateix amb els lliberts. Aquests, a vegades poderosos i rics eren capaços, sovint, de fer arribar els seus fills fins als nivells econòmics i polítics més alts, l'ordre cavalleresca, i fins i tot, el Senat. L'oligarquia governant propiciava aquesta situació: els successors eren fills legítims o fills dels seus esclaus alliberats. Això es deu a que els lliberts prenen com a propi el nom de la família (*gens*) a la qual havien servit, d'aquesta manera continuaven el llinatge. Així s'explica l'alta freqüència d'adopcions: l'adoptat prenia el nom de la família que l'adoptava, allargant d'aquesta manera, l'estirp.

Era tanta la importància de l'estirp que, per exemple, a un professor de retòrica se li morí un fill de deu anys, a qui l'esperava un esplèndid futur com a orador, i les excepcionals dotes del fill justificaven el dol públic del pare, ja que es considerava legítim el plor públic per la ruïna de les esperances familiars. Tot això es deu a la moral vigent, que ensenyava als pares a estimar els seus fills com a continuadors del *nomen* i el prestigi de l'estirp.

- **ESCLAUS i LLIBERTS**

L'esclavitud era un fet natural a Roma. L'esclau era un ésser inferior per naixement, propietat de l'amo. L'origen dels esclaus era divers:

- Fills d'esclaus.
- Nens exposats i recollits per traficants d'esclaus.
- Nens venuts per les famílies més pobres als traficants, per no morir de gana.
- Homes lliures que es venen com esclaus a causa de la seva pobresa.

A causa de la seva inferioritat, no tenien nom com la resta de ciutadans, sinó que tenien un sol nom propi que l'amo els atribuïa, semblant als noms que avui en dia es posen a les mascotes. A causa també de la seva inexistent transcendència social, no podien tenir ni esposa ni fills legítims, tot i que moltes esclaves seran mares de nous esclaus o de nens exposats.

Els fills d'una esclava eren propietat de l'amo. Aquest decidiria el futur de la criatura: el cria com a esclau, l'exposa o, directament, l'ofega.

Tal i com escriu un jurista, podia ser que un esclau fos fill de l'amo i una esclava. Aleshores, l'únic que pot fer el pare en favor seu és concedir-li la llibertat, sense declarar la raó per la qual se li atorga. Reconèixer-lo com a fill propi o adoptar-lo és impensable, ja que el dret romà ho prohibia.

D'altra banda, pel que fa als lliberts, dins d'una casa, es podien donar situacions complexes de relacions entre amo i esclaves i amo i llibertes. Per exemple, podia ser que un amo deixés embarassada una de les seves esclaves. En el cas que aquest després l'alliberés, era massa tard pel fill: pel sol fet d'haver estat concebut per una esclava, el fill naixerà esclau, propietat del seu propi pare. En el cas que l'amo també l'alliberés, el fill esdevindria un llibert, i el seu pare el seu patró. I en el cas contrari, en el qual l'amo alliberés el nen però no la mare; podia ser que el fill, per pietat, rescatés la seva mare esclava. En aquest cas, el fill tindria a la seva pròpia mare com a esclava o com a lliberta, en el cas que l'alliberés.

En tots aquests confusos casos d'esclavitud i alliberament barrejat amb relacions de parentesc, hi ha un transfons fonamental per al tema que ens ocupa: el nom. Mentre la mare o el fill fossin esclaus, no tindrien un nom més important o més complex que el d'un gos. Ara bé, en el moment que se'ls donava la llibertat, havien d'anomenar-se com un home lliure, amb *tria nomina* (tres noms). Així doncs, per al *cognomen*, els lliberts adoptaven com a propi el nom de la família (*gens*) a la qual havien servit, d'aquesta manera continuaven el llinatge i es convertien en una branca d'una família de cognoms il·lustres, patricis, però que era plebea.

I tot i que els lliberts, en la seva qualitat d'homes lliures es podien casar, vivien amb més freqüència en concubinat que no pas en matrimoni.

- CONCUBINAT

Quan un pare de família enviudava, tenia diverses opcions, no totes acceptades per la societat: tornar-se a casar, recórrer a les criades, o prendre una concubina.

Caldria precisar, doncs, què era una concubina. El terme *concubina* s'aplicava a la dona o dones amb les quals un home, casat o no, jeia habitualment. Els emperadors, encara que tinguessin esposa, acostumaven a tenir un harem de concubines esclaves.

De tota manera, la societat havia acabat tolerant les relacions amb una concubina, sempre que la relació fos estable i exclusiva. Seria una relació molt semblant al matrimoni, amb l'únic obstacle de la inferioritat social de la dona, que impedia que el matrimoni es consumés. De fet, els juristes havien acordat considerar el concubinat com un estat de fet, si bé era necessari que aquest concubinat s'assemblés en tot al matrimoni: la concubina havia de ser una dona lliure i la unió havia de ser monogàmica. Així doncs, el concubinat era considerat un matrimoni impossible.

D'aquesta manera, com que la concubina havia de ser una dona lliure, els fills nascuts d'un concubinat sempre seran lliures. Però com que els pares no estaven casats, els fills seran considerats il·legítims, de manera que no heretaran el nom del pare, sinó només el de la mare.

1.1.4. Baix Imperi

La instauració del cristianisme va comportar un canvi significatiu en la vida quotidiana de Roma. Però els canvis no van arribar de cop. Ja durant èpoques anteriors, a poc a poc, la introducció a la societat romana de corrents filosòfics com l'estoïcisme i l'epicureisme havien anat canviant subtilment la moral romana. De manera que el cristianisme va adoptar aquesta nova moral i va introduir-hi algunes reformes.

Així doncs, va haver alguns canvis en la nova manera d'entendre el matrimoni i la família, si bé en essència no va alterar l'herència dels cognoms.

El cristianisme va atribuir una gran importància a la família i el matrimoni. Així, el matrimoni es va ampliar fins a incloure famílies d'esclaus. D'altra banda, es donà molta importància a la fidelitat, de tal manera que un home casat seria fidel a la seva esposa evitant, fins i tot, enganyar-la amb una esclava.

Els cristians refusaven el divorci i desaprovarien les segones núpcies de persones enviudades. Amb aquesta segona mesura, la comunitat s'assegurava el subministrament d'incomptables vidus i vídues que dedicaven les seves energies i el seu temps a l'Església.

D'altra banda, el cristianisme també va promoure un nou estil de vida com a alternativa del matrimoni: el celibat. Poc a poc, va anar prenent importància fins que el celibat es va perfilar com el símbol de lideratge masculí en les primeres comunitats cristianes. Així doncs, va acabar imposant-se com a regla habitual per al clergat urbà en època tardana.

Pel que fa als fills, el cristianisme va prohibir-ne l'exposició. D'aquesta manera, la *patria potestas*, que amb el temps s'havia anat debilitant i només havia conservat la prerrogativa d'acceptar o refusar el fill, va desaparèixer del tot. Això va implicar també, un petit augment de la natalitat, ja que en prohibir-se l'exposició, les famílies tenien més fills, tot i que la mortalitat infantil continuava sent elevada.

Per últim, les famílies cristianes acomodades van acostumar-se a dedicar algun fill a l'Església, la majoria de vegades per mantenir la totalitat de l'herència familiar sense dividir. Aquests joves monjos acostumaven a reparèixer com a membres de l'elit eclesiàstica.

1.2. Transició entre l'Imperi Romà i l'Edat Mitjana dels segles X- XII

El costum que tenien a Roma de posar tres o quatre noms es va perdre amb la invasió dels bàrbars. La documentació de l'època dels visigots (que és molt minsa) mostra que les persones tenien un sol nom : el nom propi (*praenomen*). Això va durar almenys fins al s. IX, a partir de llavors és quan es produeix el procés de formació dels cognoms.

1.3. Edat Mitjana

1.3.1. El procés de formació dels cognoms

Al s. IX, neix la necessitat de diferenciar entre persones homònimes d'un mateix indret o en un mateix document. Així, al costat del nom es fa constar el títol o el grau militar o eclesiàstic (comte, duc, bisbe, etc.).

Al s. X, apareixen altres elements d'identificació que fan de segon nom, ja sigui indicant el nom de residència o el nom del pare. D'aquesta manera neixen els cognoms toponímics i els patronímics.

Els toponímics són els cognoms més comuns, derivats del nom del lloc on vivia una persona, d'on procedia, o d'on posseïa alguna propietat. Per això hi ha diversos tipus de cognoms toponímics:

- Derivats de gentilicis: Francès, Navarro, Català, Saragossa, etc.

- Relatiu a la ciutat o a construccions: Barri, Cases, Murs, Pont, Esglésies, etc.
- Relatiu a noms d'accidents hidrogràfics: Riera, Fonts, Segura, Rius, etc.
- Relatiu a accidents geogràfics: Plana, Prats, Serra, Roca, Camps, Hortes, etc.
- Relatiu a la flora i la fauna: Rosers, Jardí, Alzina, Roures, Lleó, etc.

Els patronímics són un recurs molt abundant en totes les llengües. Els primers que van utilitzar un patronímic foren els grecs i els romans, que aplicaven el genitiu al nom del pare per remarcar que es tractava del seu fill, d'aquí, per exemple, *Petri* (genitiu de *Petrus*). Això ha influït en les cultures europees posteriors, que han creat el patronímic a partir d'un sufix amb el significat de <<fill de>>. A Itàlia, el cognom es prenia directament del nom del pare *Giovanni di Pietro* (Joan de Pere). Avui en dia, el sufix més comú és *-ini* (*Pasolini*). El mateix passa a França, que ha conservat la preposició *de* al davant del nom patern (*Dejean*). El castellà usa la partícula patronímica per excel·lència *-ez*. *Pérez*, "fill de Pere" (*Pedro*); *Rodríguez*, "fill de Roderic" (*Rodrigo*), etc. Els bascos tenen també el seu sufix patronímic *-ena* (*Mitxelena*). Per la seva banda, els escocesos anteposen el prefix *fitz-*, "fill": *Fitzgerald*, "fill de Gerald". O a vegades, anteposen la partícula *Mac*. Els anglesos posposen el sufix *-son*, "fill": *Johnson*, "fill de Joan" (*John*). Els irlandesos formen *O'Connor*, "fill de Connor", amb la partícula derivada de l'*of* anglès. D'altra banda, per als turcs *Ras Mustafâ* és "el descendent de Mustafâ". Els idiomes eslaus utilitzen els prefixos *-ich*, *-ov*, mentre que els japonesos utilitzen la terminació *-moto*, "fill, descendent". A Catalunya, però, no es va seguir aquest sistema consistent en formar el patronímic afegint al nom del pare una terminació equivalent a un genitiu llatí. Per això hi ha tants cognoms que eren, en un origen, prenom, com Andreu, Joan, Bernat, Berenguer, Lluç, Julià, etc.

Al s. XII apareix com a segon nom el de l'ofici o professió que, com que passava de pares a fills, es va convertir en un autèntic cognom. Així, apareixen cognoms com Ferrer, Soldat, Peixater, Sagristà, Pastor, etc. A vegades, el cognom també es podia formar a partir de l'instrument que utilitzen o produeixen: Tambor, Llança, Sabata.

D'altra banda, alguns nobles comencen a adoptar el nom del castell que posseeixen. D'aquesta manera van esdevenir cognoms Cardona, Montcada, Centelles, Sentmenat, Fluvià, Cervelló, etc.

Unes altres maneres de formar segons noms, que van esdevenir cognoms en fer-se hereditaris, eren els anomenats *cognoms renom*, al·lusius a alguna circumstància

personal del portador, tal i com els antics romans havien creat l'*agnomen*. N'hi havia de diversos tipus:

- Referents o indicadors d'una circumstància del naixement, un auguri, una benedicció o una consagració: Bord, Bastard, Trobat, Deulofeu, Nadal, Duran, etc.
- Un sobrenom o malnom indicador d'una semblança o aspecte amb els animals (cognom zoonímic): Conill, Llop, Bou, Colom, Gat, etc.
- Referents a un defecte o qualitat moral o mental: Amorós, Bonfill, Alegre, etc.
- Referents a un defecte o qualitat física: Calbet, Gras, Poc, Bru, Roig, etc.

Un altre sistema de formació de cognoms es va produir en assignar a un individu, com a segon nom distintiu, el del lloc d'on era originari pel fet de no ser natural d'aquell on residia (el Joan de Manresa no era el Joan de Sort o el Joan de Figueres).

Per la seva pròpia formació, s'aprecia clarament que és un greu error creure que tots els individus que porten un cognom igual descendeixen d'una mateixa estirp o avantpassat comú, i per tant, són tots parents en grau més o menys llunyà. En Joan de Girona resident a Lleida no havia de ser necessàriament parent d'en Pere de Girona resident a Barcelona. De la mateixa manera que un Claudi Puig resident a Berga no havia de ser necessàriament familiar d'un Arnau Puig resident a Balaguer.

D'aquesta manera, entre finals del s. XII i començaments del XIII és quan queden fixats els autèntics cognoms catalans, pel fet d'haver esdevingut hereditaris en un sentit general.

1.3.2. La família aristocràtica europea a l'Alta Edat Mitjana

Per la falta d'estudis exhaustius sobre el tema, s'han pres com a model les famílies aristocràtiques franceses dels segles XI- XII, fent incisió només en aquells punts que més o menys es compartien arreu d'Europa.

• L'ORGANITZACIÓ FAMILIAR

L'aristocràcia no s'organitzava en una família, tal i com avui en dia la coneixem, si bé als castells acostumava a viure-hi el matrimoni amb els fills (a més de tot el personal de servei) fins que aquests es casaven i creaven una nova llar. Tot i això, la família reduïda no tenia un pes massa important per la noblesa. Era molt més

important l'estirp o llinatge, que es manifestava a través del cognom. Talment com si fos una reminiscència de la *gens* romana, l'estirp era una agrupació familiar molt àmplia, d'interessos i d'afecte entre germans, cosins, i altres familiars.

El llinatge s'assemblava a una estructura política elemental sense arribar a ser-ho del tot. Unia tots els seus membres en un grup definit i compacte de cara a l'exterior per mitjà del parentesc, però sobretot, l'estirp o llinatge mantenia i feia acceptar la desigualtat de beneficis entre els seus components, alhora que ocultava els enfrontaments interns.

• L'ANTROPÒNIM

Un cop formats tots els cognoms, aquests van prendre una rellevància important com a símbol d'identificació no només individual, sinó també familiar. D'altra banda, el nom de fonts o de pila, també es convertí en un símbol diferenciador d'una família. Eren considerats noms fonamentals, ja que la seva repetició dins d'un mateix llinatge era una forma de vinculació familiar. Es transmetien com si fossin atributs hereditaris, de pares a fills, d'oncles a nebots, i també, en contra del que es pugui pensar, d'avis o oncles-avis materns a néts o nebots-néts. A més, a banda de la importància que per si mateix aportava el nom de l'estirp familiar, el prenom heretat podia arribar a representar un avantatge en la carrera política.

Tot i això, les possessions sempre anaven estretament lligades al cognom, i passaven de pares al fill més gran i la seva esposa.

• EL MATRIMONI

El matrimoni de la noblesa estava sotmès als avatars polítics del moment i el seu principal objectiu era la perpetuació del llinatge.

La majoria de matrimonis s'acordaven després d'una madura reflexió entre els dos llinatges interessats: cadascuna avaluava l'honor de l'altra mentre la negociació era duta a terme pels caps de família. Als futurs espòs i esposa no se'ls demanava res més que un consentiment (que no podien refusar) al matrimoni que els faria accedir a una nova vida al voltant d'un patrimoni. Realment, el matrimoni es concebia com una transacció: el pare "entregava" la filla a un gendre que la "prenia" com a dona. Com es pot apreciar, la voluntat de la dona quedava completament anul·lada pels interessos de l'estirp. D'altra banda, tothom s'adonava de la necessitat de la figura

femenina per aconseguir una treva entre llinatges, però els matrimonis i els acords eren tan fràgils com ella.

D'altra banda, la diferència temporal entre la *desponsatio* (esposalles), i les *nuptiae* (núpcies) podia variar molt segons les circumstàncies:

- Per allunyament geogràfic entre ambdós parentius, que exigia un viatge sota la supervisió del marit.
- Per la necessitat d'haver tancat un pacte matrimonial entre nens, que constituïa una aliança important o la reconciliació entre grups combatents.

Buscant el prestigi, els llinatges provaven de trobar per al primogènit una esposa d'un rang superior o igual al seu, preferint esperar per trobar un acord satisfactori, abans que conformar-se amb una aliança inferior.

A més, un bon matrimoni realçava la nissaga del marit i del llinatge. Tot i això, les aliances matrimonials eren força peculiars: les famílies tenien molt d'interès en casar les filles, ja que comportava un gran nombre d'aliats; en canvi, s'acostumava a restringir les unions legítimes dels homes, ja que pel que fa al patrimoni la línia agnàtica era la que s'imposava.

D'altra banda, entre la noblesa, era molt comú casar-se entre familiars per mantenir el llinatge. Al principi, els matrimonis estaven fortament reglamentats: "l'incest" amb les parentes més pròximes estava prohibit, i es prescrivia la unió legítima amb cosines llunyanes. S'excloïen, però, les cosines fins a un grau determinat de consanguinitat, el quart.

L'Església, un dels pilars de poder de l'època, va ampliar el grau de consanguinitat a un set simbòlic, prohibint el matrimoni amb parents de graus menors. Tot i això, no queda massa clar fins a quin punt era respectada aquesta mesura. El que sí queda clar és que amb aquesta disposició van aconseguir tot el contrari del que volien: mentre que es va prendre per evitar estrets llaços de consanguinitat i fomentar el matrimoni, l'únic que aconseguí fou un fàcil pretext per trencar els casaments. Així doncs, per interessos polítics i econòmics (simples estratègies de l'estirp), alguns matrimonis van declarar un grau de consanguinitat massa pròxim per tal d'aconseguir l'anul·lació de les esposalles.

Per un altre costat, l'Església ofería altres opcions a banda del matrimoni. Tot i que a l'època feudal la voluntat femenina quedava quasi anul·lada, moltes van escapar-se d'un matrimoni imposat consagrant-se a Déu. Aquesta era l'única opció per a

aquelles persones massa velles per tornar-se a casar, tot i que també servia de refugi a les víctimes d'una crisi d'un matrimoni polític.

En el cas de mort o d'anul·lació de les *nuptiae*, cap dels dos components de la parella podia casar-se (de nou) amb els germans o germanes i parents de l'altre.

A banda d'això, la figura de la vídua es va convertir en un dels grans problemes del parentiu de l'època: la tensió entre ella i el llinatge del marit podia arribar a ser desastrosa. L'estirp volia desempallegar-se d'aquella vídua que no volgués casar-se de nou, l'assetjaven amb litigis i pretendents combinats amb amenaces i intimidacions. Per contra, la dama vídua amb un dot remarcable jugaria un paper molt important, i aquelles que fossin suficientment fortes i independents com per no tornar-se a casar, viuran d'una mena de pensió de viudetat extreta de la seva pròpia fortuna. Aquestes vídues es mantenien al capdavant de la casa familiar fins que l'hereu tenia l'edat suficient per prendre possessió de la casa, la qual cosa solia ser molt aviat, als dotze anys.

- DESCENDÈNCIA

Com ja s'ha comentat, els fills eren víctimes dels interessos de l'estirp. El més beneficiat era l'hereu (sempre masculí), que heretava el gruix del patrimoni familiar.

El llinatge patern es preocupava pel futur de tot els seus descendents i als que no es poguessin incloure dins del joc polític de la noblesa, els ajudaria a triomfar en la seva carrera eclesiàstica.

Tot i la insistència de l'Església en remarcar la importància de la fidelitat, a la majoria de nobles no els faltaren bastards escampats per tota la contrada. A aquests no se'ls reconeixeria cap dret a la pròpia herència, ni sabrien mai res de la seva ascendència noble. Sovint, se'ls feia ingressar en una ordre religiosa als pocs dies d'haver nascut, o la mare (que no pertanyia a la noblesa) els criava sense revelar mai qui n'era el pare vertader.

1.3.3. La família pagesa de la Catalunya Medieval

- ORGANITZACIÓ FAMILIAR

Les comunitats rurals estaven formades per famílies, cèl·lules més petites que eren institucions econòmiques i socials. A les llars pageses a vegades hi vivien parents, i a vegades parents i no parents (mossos, domèstics, servents). A més, la forta

mortalitat i la feble esperança de vida gairebé eliminava la possibilitat de famílies multigeneracionals. El resultat era una societat pagesa formada essencialment de famílies nuclears i secundàriament de famílies complexes. Un exemple clarificador: un fill o una filla pertanyent a una família nuclear, es casava. La nova parella cohabitava llavors amb els pares al mas. Els dos matrimonis (el dels pares i el del fill o filla amb els seu cònjuge) constituïen una família múltiple. Quan el pare es moria, la família esdevenia extensa, fins que el vidu o la vídua moria i la família tornava a ser nuclear i recomençava el cicle.

• HERETAMENT I DESCENDÈNCIA

El sistema de successió estava basat en l'hereu (preferentment mascle), al qual els pares donaven el 75% del patrimoni. La resta de fills s'havien de repartir, el terç o el quart restant, que no era suficient per fer-los econòmicament autònoms. Per consegüent, els pagesos preparaven amb molta cura els matrimonis dels fills i les filles no hereus, contractaven amb algun menestral de la vila l'aprenentatge d'algun dels fills i, si hi havia diners, destinaven algun fill a la carrera eclesiàstica.

En un pacte d'heretament, hi havia un o uns heretants, generalment el pare i/o la mare, i un hereu, generalment un fill o una filla. L'heretament es feia o s'acostumava a fer a causa del matrimoni de l'hereu o la pubilla, com un requisit previ perquè aquest o aquesta pogués oferir a la seva parella una llar pròpia, i una garantia i contrapartida a les aportacions econòmiques (el dot) de qui arribava a la llar.

D'altra banda, l'heretament també comportava unes obligacions morals: l'hereu contreïa un deute amb els avantpassats de la línia troncal, que havien constituït i transmès el patrimoni familiar; un deute que pagaria preservant el llegat patrimonial per a al seva descendència.

Lògicament, l'objecte de l'heretament era el mas amb les seves terres. Per a fer-lo, el pagès no necessitava cap autorització senyorial especial perquè justament era voluntat senyorial, expressada en els contractes agraris, que el pagès fos succeït en la direcció del mas per un dels seus fills, el que escollís.

Per altra part, d'acord amb la riquesa patrimonial d'una llar pagesa, i d'acord també amb el nivell d'austeritat i el grau d'explotació imposat pels senyors feudals, en un mas hi podia viure una família més nombrosa o menys. Inversament, com més nombrosa era una família més possibilitats tenia de gestionar i explotar una gran superfície de terra sense haver de contractar mà d'obra exterior.

El patrimoni, mitjà i condició de subsistència de la família, podia ser gestionat per un gendre (el marit de l'hereva o pubilla), quan la successió del mas recau en una filla. Els drets de propietat, però, sempre corresponien a l'hereu o hereva, que era qui (amb les limitacions imposades de la societat feudal) en pot disposar.

• MATRIMONI

El matrimoni i l'aliança eren essencials. Des del punt de vista patrimonial, el matrimoni dels germans que no eren hereus (cabalers), amb la suma de dots o llegítimes, podia constituir la base territorial d'una nova explotació.

El dot aportat per un cabaler o cabalera a la llar d'un hereu o hereva, en canvi, tenia sovint un significat diferent: podia traduir-se en un increment del nivell de consum familiar, una minva de la fatiga de treball, per la millora de les condicions de treball, una acumulació patrimonial o, simplement, en estalvis invertits en la pròpia explotació.

El matrimoni era un moment privilegiat per a avaluar la posició social de les famílies (el *status*) en la societat i possibilitar la mobilitat social. La voluntat i l'afecte dels cònjuges era una qüestió secundària. Normalment eren les famílies, ajudades o no pels parents, les qui avaluaven les posicions econòmiques i socials respectives i decidien sobre la conveniència o no d'aliar-se.

El matrimoni, igual que en la noblesa, formava part d'estratègies, i en el si de la societat rural perseguia la millora familiar quant a la possessió de béns i força de treball, i el prestigi social. Era un acte calculat i planificat, de la major importància econòmica. L'objectiu primer era garantir la reproducció o la renovació de la força de treball de la família, desgastada pel treball i l'edat.

Molts fills podien ser un complement important de força de treball si la superfície de l'explotació ho requeria, altrament resultarien una càrrega. Les filles, per la seva banda, s'aconsellava casar-les joves, ja que no podien aportar força de treball en volum significatiu i, en canvi, consumien una part de la producció i dels estalvis familiars.

Quan el marit es moria, les mares vídues rebien els drets sobre l'explotació de mans del difunt, fins al matrimoni de l'hereu o la pubilla, en què es produïa l'heretament. Si algun fill o familiar proper al marit volia expulsar-la del mas, no ho podia fer sense haver-li pagat abans l'import total del dot i escriure.

2. La història de la genealogia

Genealogia: disciplina que tracta de l'origen i la descendència de llinatges o d'estirps i que, mitjançant documents fefaents, estableix el parentiu entre persones, famílies i línies en sentit ascendent o descendent.

2.1. Antiguitat

- Mesopotàmia

Les primeres grans civilitzacions, que van sorgir a Mesopotàmia vers l'any 4000 aC., ja utilitzaven la genealogia com a base fonamental de les seves lleis. A Sumèria, les lleis que regulaven el funcionament de la societat estaven impregnades per les relacions de parentesc referents a l'herència de la propietat i els deures familiars.

El mateix passà amb els acadis i els babilonis, els quals van tenir alguns dels governants més famosos de l'Antiguitat, com el rei Hammurabi, autor del famós codi legal que porta el seu nom, considerat la primera gran compilació de lleis de la història de la humanitat, basades, precisament, en les relacions de parentesc.

En l'imperi assiri, la genealogia i el parentiu es trobaven directament relacionats amb tot l'aparell legal que regulava les activitats econòmiques (l'agricultura i el comerç) i la transmissió de càrrecs i poders polítics.

Passava el mateix amb els imperis hittita i persa, els quals eren governats per dinasties de reis i nobles que es registraven en tauletes d'argila, conservades fins als nostres dies. La majoria de la història d'aquestes grans civilitzacions la coneixem gràcies a la seva necessitat de deixar constància de les relacions genealògiques i de parentesc entre els poderosos.

- Antic Egipte:

Les dinasties dels faraons, que van governar Egipte durant més de dos mil·lennis, són un exemple ben clar de la gran importància atribuïda a la genealogia en la història de la humanitat. Els faraons i tota la seva cort (sacerdots, nobles, militars, funcionaris, etc.) eren regits pel dret d'herència: transmetien tot el seu poder i les seves propietats als seus descendents. I el mateix passava amb el poble ras: els oficis passaven de pares a fills, tot i que les seves genealogies es transmetien de forma oral, al contrari que la dels poderosos.

- Civilitzacions orientals: La Xina i l'Índia.

La Xina i l'Índia, dues grans civilitzacions antigues de l'Orient, també van basar els seus imperis en dinasties governants hereditàries.

- Grècia:

Ja des dels inicis de la civilització grega, entre els micènics, el govern dels reis es transmetia hereditàriament. El mateix passava amb la propietat de la terra, que pertanyia als governants. Durant l'època dels eupàtrides (famílies nobles d'Atenes), passava el mateix.

A partir del s. VII, amb la instauració de la democràcia, la cosa canvià. Els governants eren elegits per mitjà d'assemblees i consells populars. Però això no va significar que desaparegués la forta influència de la genealogia en la societat grega, sobretot en la religió. Els arbres genealògics dels déus eren plens d'enllaços, que s'iniciaven en la figura de Zeus, i arribaven fins als herois, fills d'un déu i una mortal (o a l'inrevés). D'aquesta manera, Ulisses, per exemple, heroi de la guerra de Troia i protagonista de l'*Odíssea*, era fill de Laertes, nét d'Arcesi i segon nét de Zeus.

D'altra banda, els grecs havien heretat, de Mesopotàmia principalment, els codis legals, que tenien un fort component genealògic.

- Roma:

A Roma, la genealogia també va tenir un paper fonamental, que ja s'ha comentat abastament en apartats anteriors.

- El poble hebreu i el cristianisme:

Entre els hebreus, la genealogia també era molt important. La Bíblia està basada en una extensa cronologia genealògica que es remunta a Adam i Eva fins arribar al poble elegit, passant per tots els patriarques, profetes i tribus d'Israel. La consciència de ser el poble elegit per Déu els va inculcar els desig de tenir una descendència nombrosa per tal de preservar l'existència del poble hebreu. Totes les tribus sabien perfectament llurs estirps, sorgides del patriarca Abraham. A més, el Messies havia de néixer del seu poble i això afegí encara més importància a la genealogia. A la Bíblia trobem la relació de tots els ascendents de Jesucrist:

Evangelí segons Sant Mateu (1, 1-17)

Genealogia de Jesucrist

Llibre dels orígens de Jesucrist, Fill de David, Fill d'Abraham. Abraham fou el pare d'Isaac, Isaac ho fou de Jacob; Jacob, de Judà i els seus germans; Judà fou el pare de Fares i Zara; Tamar n'era la mare; Fares fou el pare d'Hesron; Hesron, d'Aram; Aram ho fou d'Amminadab; Amminadab, de Naasson; Naasson, de Salmon; Salmon fou pare de Booz; Booz, fill de Raab, fou el pare d'Obed; la mare d'Obed fou Rut; Obed fou el pare de Jessè; Jessè ho fou del rei David. David i la dona d'Uries foren els pares de Salomó, Salomó fou pare de Roboam; Roboam, d'Abies; Abies, d'Asà; Asà fou el pare de Josafat; Josafat, de Joram; Joram, d'Ozies, Ozies, de Jotam; Jotam, d'Acáz; Acáz, d'Ezequies; Ezequies, de Manassès; Manassès, d'amon; Amon, de Josies; Josies fou pare de Jeconies i els seus germans en temps de la deportació a Babilònia.

Després de la deportació a Babilònia, Jeconies fou pare de Salatiel; Salatiel, ho fou de Zorobabel; Zorobabel, d'Abihud; Abihud, d'Eliaquim; Eliaquim, d'Azor; Azor, de Sadoc; Sadoc, d'Aquim; Aquim, d'Eliüd; Eliüd, d'Eleazar, Eleazar, de Matan; Matan, de Jacob; i Jacob fou el pare de Josep, l'espòs de maria, de la qual va néixer Jesús, l'anomenat Messies.

Així, el nombre total de les generacions és de catorze des d'Abraham fins a David, de catorze també des de David fins a la deportació de Babilònia, i de catorze des de la deportació de Babilònia fins al Messies.

- L'Amèrica precolombina:

Les grans cultures de l'Amèrica precolombina, tolteques, asteques, maies i inques, van donar també molta importància a la genealogia. En alguns còdex asteques s'hi poden observar arbres genealògics. El poder, ja fos polític o religiós, era hereditari, i només els descendents de les cases governants podien ser sobirans, de la mateixa manera que altres civilitzacions. Quan no hi havia primogènits per heretar el poder, aquest anava a parar a les mans d'altres membres de la família.

- Els pobles nòrdics:

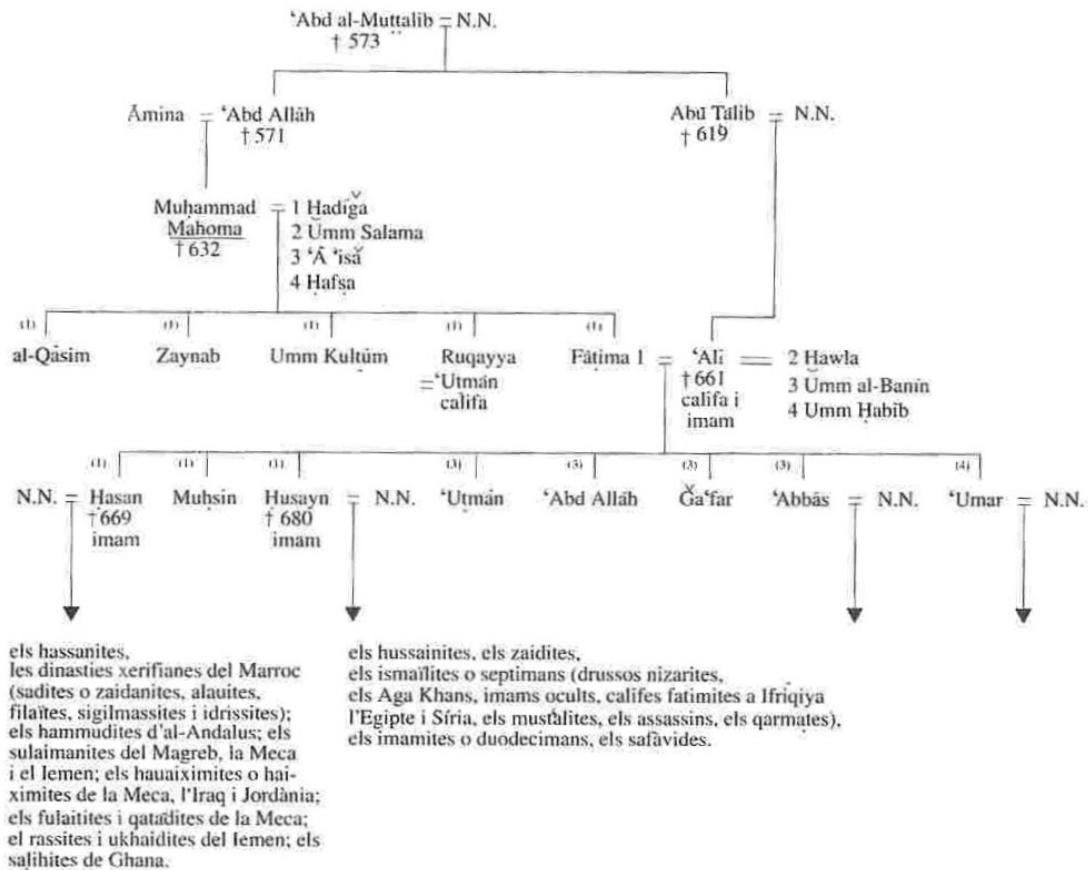
Els vikings també donaven molta importància a les seves genealogies. Un exemple en són les sagues, unes narracions històriques o mítiques de l'antiga literatura escandinava. Però aquestes sagues també eren cròniques familiars, locals o generals de tot el país.

A més, entre els normands també era molt apreciada la genealogia, i la persona que no podia recordar els seus set primers avantpassats paternals era menystinguda.

- El poble islàmic:

L'interès del poble islàmic per la genealogia es va iniciar després del profeta Mahoma, del qual descendien els califes i els imams abbassís i omeies principalment.

Avui en dia, els diversos corrents religiosos de l'Islam continuen venerant "homes sants", descendents directes del profeta Mahoma. Se segueixen les seves doctrines i són els únics que tenen infal·libilitat religiosa, tant important avui en dia en tots els països islàmics. Actualment, és el poble en què més importància i influència té la genealogia.

1.2. E. Mitjana europea:

Tant en l'aristocràcia com en la gent del poble, la genealogia era molt important, la qual cosa ja s'ha comentat profusament en apartats anteriors.

1.3. La genealogia moderna:

La genealogia tal i com la coneixem avui en dia, va néixer en els segles XVI i XVII, amb la consolidació de la societat urbana. L'humanisme imperant, també va afavorir l'interès per les arrels genealògiques de l'home. Més endavant, al s. XIX, la burgesia vol ennoblir-se. Alhora, però, es van suprimir les proves de noblesa per ingressar a l'exèrcit i a la marina. Aquesta dèria per ennoblir-se va provocar que fossin molt freqüents els Certificats de Noblesa i d'Armes, basats generalment en genealogies falses que atribuïen al client

plebeu escuts de famílies nobles homònimes a les quals no els unia cap parentiu. Tot plegat va comportar el descrèdit dels genealogistes davant els historiadors.

Els primers historiadors catalans que van tractar la genealogia amb rigor científic van ser Francesc Carreras i Candi, Joaquim Miret i Sans, Ferran Valls i Taberner, Francesc de Bofarull i Sans, Francesc Montsalvatje i Fossas, Josep M. D'Alòs i de Dou i Pere Sanahuja. Aquests genealogistes s'han d'ubicar a la segona meitat del s. XIX i primeries del XX, quan la genealogia ja començava a considerar-se un a ciència rigorosa i fiable. D'aquesta manera, el 1916 es va crear la Societat Catalana d'Heràldica i el 1929 se celebrà a Barcelona, amb motiu de l'Exposició Universal, el I Congrés Internacional de Genealogia i Heràldica, que va reunir heraldistes i genealogistes d'arreu del món. Al mateix temps, van néixer i créixer associacions de genealogistes provincials, comarcals, nacionals i internacionals que es reunien periòdicament per tal d'intercanviar opinions i treballs d'investigació.

A partir d'aquestes dècades, la genealogia va ser definitivament reconeguda com una ciència auxiliar d'altres com la història, la medicina o la sociologia. Actualment, existeixen una gran quantitat d'associacions professionals de genealogia arreu del món, se celebren de forma regular reunions i congressos nacionals i internacionals i es publiquen estudis constantment. A més, l'auge de la informàtica i Internet han proporcionat una gran quantitat d'eines de recerca de dades fiables que han contribuït en gran mesura a la imparable expansió de la genealogia en l'actualitat.

3. La recerca de les fonts genealògiques

3.1. Qüestions prèvies

Fer una genealogia és tan emocionant com fer un descobriment. Primer de tot, cal tenir una visió molt clara del que hom busca. A més, per fer una recerca genealògica cal molta paciència i molta tenacitat. S'ha de tenir clar que, normalment, es tarden anys en fer una genealogia completa d'un sol cognom, esgotant totes les possibles fonts de recerca.

D'altra banda, cal no deixar passar cap detall, favorable o desfavorable, i sobretot, no tenir res per cert que no hagi estat verificat per fonts dignes de crèdit i acuradament confirmades. A vegades hom pot trobar una mateixa persona que en un lloc és enregistrada com a Maria, i en un altre com a Anna i a vegades com Annamaria. En casos així, s'ha de comprovar que els pares són els mateixos i verificar que la Maria, l'Anna i l'Annamaria són la mateixa persona. Hom pot trobar, també, en documents autèntics, equivocacions produïdes per error o manca de memòria. Per exemple, en un bateig el rector demana el segon cognom del pare de la criatura i aquest, despistat, pensa que li demanen el segon cognom del seu pare i aleshores dóna el de l'avi del batejat.

Una altra circumstància a tenir en compte és que durant els segles XVI i XVII es van produir molts canvis en els cognoms, ja que alguns es conservaven perquè estaven lligats a la possessió d'alguna propietat o privilegi o perquè pertanyien a algun avantpassat noble; tot i que el cognom en qüestió no fos el que pertocava. De la mateixa manera, els cognoms també canviaven per trasllat de famílies, es traduïen a l'espanyol o es castellanitzaven cognoms francesos, fins i tot, passaven de singular a plural o de masculí a femení. També s'ha de tenir en compte les possibles variants ortogràfiques d'un mateix nom o cognom, ja que com més es reculi en el temps, menys fixada hom troba l'ortografia.

És important també tenir en compte que a mesura que es reula en el temps hom trobarà documents redactats en llatí i amb una mena de lletra que podria fer necessaris coneixements de paleografia.

3.2. La família

La recerca es pot començar de dues formes: buscant documents de la família o reunir el màxim de testimonis orals.

Hom hauria d'aconseguir aplegar tots els documents disponibles a casa seva o dels familiars més propers (pares i avis). Cal anar amb molt de compte i verificar-los tots, ja que podria ser que alguns documents fossin falsos. Cal analitzar-ne l'escriptura, les signatures, la classe de paper i, sobretot, si hi ha mots raspats o obliterations, essencialment en el nom o els cognoms, i en la qualitat i la professió de les persones, ja que a vegades, on deia *pagès*, hi han posat *ciutadà honrat* o *cavaller*.

D'altra banda, hom ha d'aplegar tot allò que poden dir els membres més vells de la família, els parents propers i llunyans i els amics íntims. S'ha de ser pacient i anotar tot allò que es digui, ja que més endavant, qualsevol dada podria ser important. No s'ha de menysprear cap dada, ja que qualsevol detall referent a l'ofici, lloc de residència, trasllats a altres localitats, etc., poden resultar útils per la recerca. Tot i la seva utilitat, els testimonis orals s'han de prendre encara amb més precaució que els documents. Sobretot, cal desconfiar sempre de les llegendes familiars. Moltes famílies creuen que tenen una ascendència noble quan realment, estan confonent el títol de ciutadà honrat de Barcelona amb el títol de baró o marquès, per exemple.

3.3. Registre Civil

Un cop s'ha recopilat tota la informació que pot oferir la família, hom ja té un esbós d'arbre genealògic. Aleshores ha arribat l'hora de començar a buscar informació en les fonts de dades oficials. La primera per la que s'ha de començar és el Registre Civil.

El Registre Civil és una institució mitjançant la qual l'Estat atribueix fixesa i un caire jurídic als fets i actes que fan possible la identitat de les persones, l'exercici dels seus drets, l'accés a la ciutadania i les seves relacions amb la resta de ciutadans.

A Espanya, el Registre Civil forma part del Ministeri de Justícia i tramita diversos documents oficials, els més importants dels quals són: el certificat de naixement, el certificat de matrimoni, el certificat de defunció, la inscripció de naixement, la inscripció de defunció, l'acta de canvi de nom i cognoms i el certificat de fe de vida i estat.

- En les partides de naixement es troben el nom i cognoms del nadó, la data i el lloc de naixement, el nom complet dels dos pares i els quatre avis i la professió dels pares.

- En les partides de matrimoni es troben els noms i cognoms d'ambdós cònjuges, el nom complet dels seus pares i, només de vegades, el dels quatre avis.
- En les partides de defunció es troben les dades del difunt, els noms dels seus pares i els del cònjuge i els fills quan existeixin.
- Un altre document molt important que es pot trobar en el Registre Civil és el certificat d'actes d'última voluntat, en el qual se certifica si una persona ha disposat testament i en quin notari ho ha fet. D'aquesta manera, es podria localitzar el notari i obtenir una còpia del testament. Però alerta, aquest tipus de documents ja són informació d'accés molt limitat per la qual cosa no convé fixar-s'hi massa.
- Per últim, hi ha un tipus de document curiós, que només pot ser útil en casos comptats, en aquells en que hom tingui un avantpassat noble. Es tracta del certificat de reconeixement i rehabilitació de títols nobiliaris i grandeses, que permet la recuperació del títol a una persona amb avantpassats nobles perquè el títol s'havia perdut en el decurs de les generacions i no ha estat sol·licitat durant un nombre d'anys determinat.

Tots aquests documents es poden sol·licitar *on-line* mitjançant la web del Ministeri de Justícia (www.justicia.es). De la mateixa manera, cada Comunitat Autònoma té a disposició dels ciutadans el mateix servei i webs pròpies per sol·licitar-ho. A més, a la web del Ministeri s'hi pot trobar una descripció molt més detallada sobre les característiques d'aquests documents, a més de totes les dades que proporcionen en la recerca d'una genealogia.

Les oficines del Registre Civil es troben en els jutjats de les poblacions que en tenen, o a l'ajuntament en el cas de pobles petits.

L'única limitació del Registre Civil és la seva data d'inici, el 1870, per la qual cosa hom podrà obtenir documents només fins a aquest any. Per seguir buscant familiars d'abans de 1870, hom haurà de canviar el lloc de recerca: s'haurà de dirigir als arxius eclesiàstics, principalment parroquials i diocesans.

3.4. Registres eclesiàstics

El Concili de Trento, celebrat durant els anys 1545-1563, va decretar l'obligació per part de totes les parròquies a portar un registre de totes les circumstàncies i dades referents als naixements, matrimonis i defuncions de tots els feligresos de la parròquia. Tot això, els registres no es començaren a portar fins a finals de 1570. Algunes parròquies, però, ja

els portaven i hom pot trobar que, des de finals del segle XV, algunes ja tenien arxius parroquials.

Els arxius eclesiàstics són llibres principalment, per això també se'ls coneix com llibres parroquials. Hi ha llibres de baptisme, de confirmació i comunió, llibres de matrimoni, llibres d'òbits (defuncions), de pagament de bules, llibres de testament davant notari apostòlic i llibres de confraries. Aquests arxius aporten més o menys la mateixa informació que els documents del Registre Civil, si bé sempre dependrà de les ganes d'escriure que tingués en el seu moment cada rector. Però a mesura que ens anem allunyant en el temps, hom s'adona que cada vegada hi ha menys informació.

De llibres d'òbits, en podem trobar de dues classes: llibres de cossos (adults) i llibres d'albats (infants fins a tres o quatre anys). A vegades tant adults com albats s'inclouen en el mateix llibre, però moltes parròquies ho tenen per separat. Sovint, els llibres d'albats són més gruixuts que els de cossos; tanta era la mortalitat infantil. Cal tenir en compte el fet que molts fills eren batejats amb el mateix nom, quan el fill que portava el nom es moria. Per això, caldrà buscar en els llibres d'òbits per tal d'assegurar-se que la persona que hom busca és aquella i no una altra.

D'altra banda, hom tampoc s'ha de refiar mai del nom que figura inscrit en el baptisme. Si bé la majoria eren coneguts pel primer nom, moltes vegades el nascut va ser conegut pel segon, tercer, o, a vegades, quart nom.

La majoria de llibres tenen un índex, generalment per cognoms, però alguna vegada per noms. Els llibres de matrimoni poden tenir dos tipus d'índex: o bé estan ordenats només pel cognom del marit, o bé apareixen ambdós cognoms, però ordenats sempre pel cognom masculí. En l'índex, cal cercar sempre totes les possibles variants dialectals i deformacions d'un cognom. Per exemple, un Queralt pot haver entrat per Caralt i un Hospital per Hespital o Spitalt.

Els llibres sacramentals no sempre són a l'arxiu parroquial, sinó que poden ser a l'arxiu episcopal o diocesà. Als arxius diocesans, corresponents a cada diòcesi i situats a l'edifici de l'arquebisbat, s'hi pot trobar els arxius de les seves parròquies gràcies als duplicats. La costum d'enviar duplicats a la diòcesi es va iniciar a finals del segle XV en el cas de les dispenses matrimonials, a finals del segle XVIII en el cas d'expedients matrimonials i més tard, a finals del segle XIX en el cas de partides de naixement, matrimoni i defunció. Als arxius diocesans o capitulars d'una catedral hom pot trobar també els anomenats *llibres d'esposalles* de tot el bisbat. Molts s'han perdut, altres són a l'arxiu Capítular de la Catedral de Barcelona. Aquests llibres mostren el preu que es pagava (dret de taula)

quan una parella es casava. Gràcies a això, hom pot saber la condició social a la qual pertanyien els desposats; els nobles pagaven més que ningú, i els pobres no pagaven, se'ls donaven les llicències *amore Dei*.

Als bisbats també es poden trobar expedients matrimonials i expedients de dispensació apostòlica, generalment a causa de consanguinitat entre els contraents. Així com també s'hi poden trobar expedients de fundacions, causes pies, beneficis eclesiàstics, documents d'ordenació de sacerdots, etc., que poden aportar informació genealògica important.

3.5. Arxius notarians

Als arxius notarians o de protocols es conserven testaments, codicils, capítols matrimonials i inventaris. Tot i que molta gent testava o capitulava davant del rector (que molt sovint feia funcions de notari), altres ho feien davant de notaris públics. Ara bé, no es pot consultar cap testament sinó té cent anys d'antiguitat; a partir de cent anys es consideren documents històrics i es poden consultar.

Els notaris tenen generalment uns llibres especials de testaments i uns llibres especials de capítols matrimonials, però també poden estar barrejats entre els escriptures del anomenats *manuals comuns*. No tots els manuals notarians són als arxius de protocols. A Barcelona, per exemple, n'hi ha també a l'Arxiu de la Corona d'Aragó o a l'arxiu històric de la Ciutat de Barcelona.

- Registres de propietat

Si hom sap d'una persona que tenia una propietat en un lloc concret, cal saber el número de l'assentament i aleshores hom pot trobar tota la història de la transmissió de la finca o propietat amb l'esment de tots els testaments a cada canvi de propietari. Aquests registres es van iniciar el 1863. Per a dades anteriors a 1863, cal recórrer als llibres de l'antiga Comptadoria d'hipoteques, creada el 1768, que s'acostumen a trobar als mateixos registres de propietat.

3.6. Arxius militars

Els matrimonis dels militars es troben al Registro Parroquial Castrense, a Madrid. Per a aconseguir-los, cal saber el nom del regiment al qual pertanyia l'interessat. A l'Archivo General Militar, a Segòvia, hi ha els expedients personals i matrimonials de cada militar i

les seves llicències de matrimoni. A més, a l'Archivo Central del Ministerio de Marina, a Madrid, hi ha els expedients per a ingressar com a cavaller guàrdia marina de l'armada.

3.7. Arxius generals

Al territori espanyol, hi ha diversos arxius generals. Els més importants són l'Arxiu General de la Corona d'Aragó, l'Arxiu Nacional de Catalunya i l'Archivo Histórico Nacional de Madrid.

L'Arxiu General de la Corona d'Aragó, situat a Barcelona, és l'antic Arxiu Reial i conté nombroses fonts d'informació genealògica. Té un gran fons d'informació: notarial, de plets davant la Reial Audiència de Catalunya, registres d'investidures de feus, sentències reials per raó de plets familiars i expedients de puresa de sang. També té un fons de l'arxiu del Priorat de Catalunya de l'orde hospitaler de Sant Joan de Jerusalem i monestir de monges santjoanistes d'Alguaire, i dels arxius patrimonials allí conservats (arxiu dels comtes de Sástago, marquesos de Monistrol d'Anoia, comtes de Santa Coloma, comtes de Centelles, marquesos de Castellbell, etc.).

L'Arxiu Nacional de Catalunya té dipositats molts arxius patrimonials, generalment de famílies de la noblesa catalana (marquesos de Castelldosrius, Sant Mori, Comillas, Moja-Cartellà, comtes de la Vall de Merlès, vescomtes de Güell, barons de l'Albi i de Ribelles, família Llança, etc.).

Finalment, l'Archivo Histórico Nacional de Madrid conté molta informació genealògica als expedients d'informació per a ser familiar del Sant Ofici de la Inquisició, per a ingressar als ordes militars de Sant Jaume, Calatrava, Alcàntara, Montesa, Sant Joan, Carles III, monges santiaguistes i d'altres monestirs on es requerien proves de noblesa.

3.8. Altres arxius i biblioteques

Els arxius provincials i comarcals es poden trobar a les guies que publica la Generalitat de Catalunya. Molts d'ells contenen fonts notarials.

D'altra banda, els arxius municipals també contenen fonts importants d'interès genealògic: llibres d'empadronament, cens de població i antics llibres del Registre Civil.

A banda dels arxius, a Catalunya hi ha dues biblioteques que contenen fons que poden servir d'ajuda en la recerca genealògica. Es tracta de la Biblioteca Nacional de Catalunya i la Biblioteca del Col·legi d'Advocats de Barcelona.

La Biblioteca Nacional de Catalunya conté fons notariaus, arxius patrimonials i manuscrits genealògics de gran interès. I la Biblioteca del Col·legi d'Advocats de Barcelona conté un important fons d'al·legacions jurídiques de plets sobre successions que podrien ser d'interès genealògic.

3.9. Internet

La revolució d'Internet ha arribat també a l'àmbit de la genealogia. El problema és que, quan hom utilitza un motor de recerca com Google, pot arribar a trobar una quantitat de dades tan gran que pot ser aclaparadora, ja que un dels defectes d'Internet és l'excés d'informació.

Existeixen una quantitat extensíssima de pàgines de genealogia. Algunes aconsellen sobre com crear un arbre genealògic, oferint programes especials per fer-ho; altres aconsellen sobre com fer la pròpia recerca i d'altres poden ser útils per aconseguir informació genealògica sense haver de sortir de casa.

Algunes de les fonts ja esmentades tenen servei on-line, com el Ministeri de Justícia, que ja ha estat comentat. Però també hi ha arxius eclesiàstics que permeten començar part de la recerca per Internet. És el cas de l'Arxiu Diocesà de Girona, que possibilita consultar les dispenses matrimonials per mitjà de la xarxa.

Una altra font d'informació genealògica són els mormons. Els mormons són cristians que creuen que la història familiar és fonamental. Els mormons ensenyen que després de la mort, els nostres éssers estimats segueixen vivint en forma d'esperit amb el mateix caràcter i personalitat que tenien quan eren vius. A més, creuen que recuperant la història familiar, ajudes a la salvació des teus avantpassats. Per aquest motiu, els mormons han digitalitzat bona part dels arxius eclesiàstics d'arreu del món. La seva pàgina web s'anomena Family Search (recerca familiar), www.familysearch.org.

A banda d'aquesta arxius, la Generalitat de Catalunya, la majoria d'ajuntaments, i bona part de diaris, han digitalitzat els seus fons de premsa. Si bé els documents periodístics no són molt útils en una recerca genealògica, pot resultar molt interessant i gratificant trobar un avantpassat en antics articles de premsa.

4. Representació d'una família

Un cop aconseguides totes les dades, classificades i organitzades, ja es pot començar a confeccionar l'arbre genealògic, seguint els mètodes que es descriuen a continuació.

Abans però, és necessari tenir diversos aspectes en compte. La confecció d'un arbre genealògic és una feina llarga i costosa, que exigeix exactitud i precisió. S'ha de tenir en compte que, com més generacions hom hagi pogut retrocedir, més persones estarà manejant una gran quantitat de gent que farà necessària una metodologia estricta per no deixar res a l'atzar.

Hi ha dos tipus de taules: les descendents i les ascendents. Més o menys s'estructuren de la mateixa manera, però en sentits contraris.

4.1. Taules genealògiques ascendents

N'hi ha diversos tipus:

- Taula unilineal vertical (Cf. annexos pàg. 70)
- Taula bilineal vertical (Cf. annexos pàg. 71)
- Taules plurilineals:
 - La taula semicircular oberta (Cf. annexos pàg. 72)
 - La taula semicircular tancada o ventall (Cf. annexos pàg. 73)
 - La taula circular concèntrica tancada (Cf. annexos pàg. 74)
 - La taula circular concèntrica oberta (Cf. annexos pàg. 75)
 - La taula horitzontal (Cf. annexos pàg. 76)
 - La taula geomètrica quadrada (Cf. annexos pàg. 77)

4.2. Taules genealògiques descendents

Les taules genealògiques descendents poden ser agnàtiques o cognàtiques:

- Agnàtiques: Integren tota la descendència, masculina i femenina d'una estirp, però només a través de les línies masculines, d'aquí el nom.
- Cognàtiques: Comprenen tota la descendència masculina i femenina d'una estirp a través de tots els homes i les dones descendents d'ella.

N'hi ha diversos tipus:

- Taules descendents verticals:
 - Arbre de les generacions invertides (Cf. annexos pàg. 78)
 - Taula o arbre ordinari (Cf. annexos pàg. 79)
 - Taula d'exponents (Cf. annexos pàg. 80)
 - Taula de l'escala (Cf. annexos pàg. 81)
- Taules descendents horitzontals
 - Taula ordinària (Cf. annexos pàg. 82)
 - Taula neerlandesa (Cf. annexos pàg. 83)
- Taules descendents circulars:
 - Taula divergent oberta (Cf. annexos pàg. 84)
 - Taula divergent tancada de Du Jardin (Cf annexos pàg. 85)
- El descentori (Cf. annexos pàg. 86)
- Taules genealògiques especials:
 - Taula patogenètica o genètica (Cf. annexos pàg. 87)
 - Taula històrica (Cf annexos pàg. 87)
 - Taula sociogenealògica (Cf. annexos pàg. 87)
 - Taula demogràfica (Cf. annexos pàg. 87)

5. Recull de les dades genealògiques

La recerca porta a manejar moltíssima quantitat d'informació sobre cada avantpassat, aleshores existirà el perill de perdre's entre els papers. Perquè això no passi, tota la informació que hom hagi recopilat sobre tots els components de l'arbre s'haurà de compilar en les fitxes genealògiques. Aquestes fitxes són unes cartolines (també poden ser simples fulls de paper) amb les dades més variades i d'interès genealògic, que porten en un lloc destacat el nom i els cognoms de la persona, i la xifra generacional.

Les fitxes genealògiques no segueixen un patró exacte, ja que hi haurà avantpassats dels que hom hagi trobat menys informació que d'altres, per tant, unes fitxes seran més curtes que d'altres. Això sí, hi ha d'aparèixer tota la informació que s'hagi trobat sobre una persona, fins i tot banalitats com el color dels ulls o curiositats com la causa de la mort.

6. Una recerca genealògica: els Riera

6.1. La recerca de les fonts

(És recomanable, per tal d'entendre més fàcilment aquest apartat, consultar l'arbre complet del disc compacte annex)

La base de la qual partia era la meva família coneguda. Per iniciar una recerca genealògica del cognom Riera, el primer que havia de fer era parlar amb el meu avi, l'Albert Riera Tort. Ell em va donar els noms dels seus pares i les seves germanes.

La meva intenció al principi era fer un arbre agnàtic, que es remuntés de forma exclusiva per la línia masculina del cognom Riera, fins allà on els documents m'ho permetessin. Aquesta recerca ja implicava una dificultat considerable. Però vaig pensar que, si bé jo només descendeixo per la part Riera, d'una sola línia masculina, als meus avantpassats també els havia influït la família que tenien. Així doncs vaig decidir que, sempre que els documents m'ho permetessin, no només buscaria els meus avantpassats directes, sinó que també inclouria els germans d'aquests. Això sí, en el moment que deixés de trobar informació dels germans no els seguiria la pista, ja que aleshores la magnitud de la recerca seria inabastable.

Així doncs, el meu avi em va donar la informació dels components de la seva família. Però amb això no en tenia prou. Necessitava almenys les dates de naixement i mort per poder ordenar les seves germanes cronològicament. Així doncs, vaig trucar als cosins del meu pare, que em van donar les dates de naixement de les seves mares, i les de mort, en el cas que s'hagués mort. Alhora, del Registre Civil de Tordera vaig obtenir la partida de naixement de l'Albert Riera i les partides de naixement i defunció del seu pare, l'Eusebi Riera Dois.

D'altra banda, abans de prosseguir amb la recerca trobo que és molt important fer una incisió en el tema dels noms. Riera és un cognom ben català i la meva família així ho ha sigut. Però en temps passats, la història ens ensenya que hi ha hagut moments en què el català ha estat perseguit i fins i tot prohibit en l'administració pública. Així doncs, no ha de semblar estrany que molts noms dels meus avantpassats apareguin escrits en castellà. A banda d'això, quan hom s'endinsa en els arxius parroquials pot trobar el nom d'una mateixa persona escrit en castellà en català i de maneres diferents en documents diferents. Per tant, cal informar quins han sigut els meus criteris alhora de transcriure els noms dels meus ascendents:

- Per als familiars que el meu avi va conèixer, m'he guiat pel seu criteri. Si ell assegura que se'ls coneixia pel nom en català, l'he transcrit en català, encara que als arxius aparegui en castellà.
- Per a familiars dels quals no tinc cap testimoni oral perquè es remunten a segles anteriors, he optat per transcriure'ls amb la forma del nom que apareixia més vegades. Si era en castellà en castellà, si era en català en català. Alhora, però, com que no hi havia regles ortogràfiques he intentat adaptar els noms a les regles ortogràfiques d'avui en dia. Així, per exemple, el nom Aufemia, l'he transcrit per Eufèmia.

La informació que em van aportar els documents del Registre Civil em permeteren començar a retrocedir en la meua línia d'ascendència. La partida de naixement del meu avi m'oferia la següent informació:

(Per tal de clarificar-ho, al llarg de l'explicació apareixeran certs noms en negreta. Es tracta dels meus avantpassats directes)

ALBERT RIERA TORT (Alberto, Manuel, Arturo)

- Va néixer el 7 /1/ 1934 a Tordera (el Maresme).
- Fill d'Eusebi Riera Dois (42 anys, llaurador, natural de Tordera) i de Francisca Tort Surós (natural de Riudarenes, mestressa de casa).
- Nét, per línia paterna de Manel Riera Bayés (natural de Sant Martí de Provençals) i de Francisca Dois Vendrell (difunta). Per línia materna, era nét de Pedro Tort i Carmen Surós (ambdós difunts).

D'altra banda, les partides de naixement i defunció de l'Eusebi Riera Dois, em van permetre retrocedir encara més:

EUSEBI RIERA DOIS (Eusebio, Martín, Emmanuel)

- Va néixer el 25 / 10 / 1892 a Tordera (el Maresme).
- Fill legítim de Manuel Riera Bayés (23 anys, paleta, natural de Sant Martí de Provençals) i de Francisca Dois Vendrell (19 anys, mestressa de casa, natural de Tordera).
- Nét, per línia paterna, d'Eusebi Riera Caimel (natural de Barcelona) i de Magdalena Bayés Barbà (natural de Sant Martí de Provençals). Era nét per línia materna de Francisco Dois Novell i de Dolores Vendrell Mercader.
- Va morir el 10/ 8 / 1944 a Tordera (el Maresme).

- A conseqüència d'una hemorràgia interna (segons resulta de la certificació facultativa).
- De professió: jornalер.
- Casat amb Francisca Tort Surós, del matrimoni de la qual deixa set fills anomenats Francisca, Dolors, Montserrat, Angelina, Carolina, Albert i Mercè.

D'aquesta manera, havia pogut retrocedir, encara que només fos amb els noms dels meus avantpassats, fins a la generació VI.

Si bé la partida de l'Eusebi m'havia permès recular dues generacions més, pel que feia a dates no en sabia quasi bé cap; només que en **Manel Riera** va néixer aproximadament l'any 1869, i que ell ja no era natural de Tordera, sinó que provenia de Sant Martí de Provençals. Aquesta localitat, era un poble del voltant de Barcelona que, l'any 1897, va ser agregat a la ciutat, igual que molts altres pobles del voltant, els quals avui en dia són un barri de la capital catalana.

Com que trobava que també és important saber les dates de naixement i de mort si més no, a més de la de matrimoni, vaig sol·licitar al Registre Civil de Barcelona la partida de naixement de Manel Riera Bayés, si bé aquesta dubtava que la trobessin, tenint en compte que el Registre Civil es va iniciar un any més tard, el 1870. També vaig sol·licitar les partides de defunció d'en Manel Riera (tot i que segurament, ell havia mort a Tordera i no pas a Barcelona, així que el més probable fos que no la tinguessin) i del seu pare, l'Eusebi Riera Caimel. El problema del Registre Civil és que si no s'han mort a Barcelona, no existiran les seves partides allà.

Després de molts mesos d'espera, el Registre em comunicà que les partides de Sant Martí de Provençals estaven cremades i que no hi havia cap de les partides que havia sol·licitat. Per tant, havia arribat l'hora de començar a buscar als arxius eclesiàstics. Tot i això, el Registre em derivà a l'Arxiu Municipal de Barcelona. Aquest, al seu torn, em va derivar a l'Arxiu Catedralici de Barcelona. Aquest, em suggerí que si el subjecte en qüestió es va casar, comencés a buscar pel lloc on ho va fer.

Per tant, tenint en compte que l'Eusebi Riera Dois era de Tordera, i la seva mare també, vaig suposar que el més probable era que en Manel Riera hagués nascut a Sant Martí de Provençals i s'hagués casat a Tordera amb la Francisca Dois Vendrell, on van viure i van tenir fills. Així doncs, em vaig dirigir a la Parròquia de Tordera. El rector em va informar que per consultar els arxius parroquials de Tordera havia d'anar a l'Arxiu Diocesà de Girona, ja que Tordera pertany al Bisbat de Girona.

L'Arxiu Diocesà de Girona ofereix dos tipus de recerca: es poden buscar les dispenses matrimonials per Internet o es pot anar a fer recerca allà. Tenen tots els arxius digitalitzats

en format pdf, d'aquesta manera, es poden consultar sense por a fer malbé els llibres. D'altra banda, es poden imprimir aquells documents que interessin al genealogista, això sí, pagant. L'horari d'obertura al públic és als matins, de dimarts a dijous de 10h a 14h; i a les tardes, de dilluns a dijous de 16h a 20h.

A l'Arxiu vaig buscar en els llibres de matrimonis, batejos i òbits, qualsevol informació sobre en Manel Riera Bayés, sense èxit. Això no vol dir pas que no s'hagi mort. El més probable és que morís a Tordera però més tard de 1933, que és fins on arriben les defuncions dels llibres que hi ha al Bisbat. El més segur és que estigui en el llibre de defuncions que hi ha actualment a la parròquia de Tordera. Però aquest llibre, com que és molt recent, es prefereix no deixar consultar-lo. De tota manera, a Girona vaig trobar documents igualment interessants. En els llibres d'òbits, vaig trobar un germà d'en Manel, l'Eusebi, i el pare d'ambdós, l'Eusebi Riera Caimel.

La partida d'enterrament de l'Eusebi Riera Bayés, germà d'en Manel, aportava la següent informació:

EUSEBI RIERA BAYÉS

- Va morir el 22/ 4 /1902 a Tordera.
- Solter
- Va morir als 18 anys, per tant, va néixer aproximadament l'any 1884.
- Natural de Sant Martí de Provençals, vivia a Tordera quan va morir.
- Fill d'Eusebi de Barcelona i de Magdalena de Sant Martí de Provençals.
- Va rebre els Sants Sagraments de Penitència, Eucaristia i Extrema-unció.
- L'endemà va ser enterrat al cementiri de Tordera.

Aquesta informació no serveix de gaire quan es tracta de retrocedir en la línia d'ascendència, però és interessant. A partir d'això, dedueixo que quan en Manel es va casar, tant el pare com el germà es van traslladar a viure a Tordera amb ell. La partida de defunció ens permet retrocedir en l'arbre genealògic:

EUSEBI RIERA CAIMEL

- Va morir el 25 / 6 / 1918 a Tordera.
- Tenia 68 anys, per tant, va néixer aproximadament l'any 1850.
- Era natural de Barcelona, però quan va morir vivia a Tordera.
- Marit de Magdalena Bayés i Barbà, natural de Sant Martí de Provençals.

- Fill legítim de Pau de Barcelona i Maria de Tordera.
- No va rebre els Sants Sagraments.
- Consta que té només un fill, en Manel, qui apareix en el testament.
- L'endemà va ser enterrat al cementiri de Tordera.

Així doncs, ja havia arribat a la generació VII.

A la partida de defunció apareixia la seva mare, anomenada Maria Caimel, de Tordera. Així doncs, a Girona vaig seguir buscant a la Maria Caimel, sense èxit. Després de dies de recerca i resultats encoratjadors, l'Arxiu Diocesà de Girona no em podia oferir més informació.

Arribada a aquest punt, buscava informació sobre la generació VII (naixement i casament) i de la generació VIII, dels quals ja sabia el nom: Pau Riera i Maria Caimel. Com que els Riera d'ambdues generacions eren naturals de Barcelona, em vaig haver de dirigir a l'Arxiu Diocesà del Bisbat de Barcelona.

L'arxiu Diocesà de Barcelona té molta informació genealògica. A banda dels llibres parroquials de les parròquies del Bisbat, també té expedients matrimonials que comprenen els anys 1772 a 1989. Aquests són els principals documents que vaig consultar. A banda d'això, també hi ha testaments, dispenses matrimonials, etc. A l'Arxiu Diocesà de Barcelona, els llibres no estan digitalitzats, per la qual cosa quan es busca informació s'ha d'anar amb molt de compte, i passar el dit per sobre la pàgina com menys vegades millor, a fi de no fer malbé els llibres. Es poden sol·licitar un màxim de 4 llibres per persona, la qual cosa obliga a presentar-s'hi un altre dia si l'anterior ja has esgotat les oportunitats. Els llibres es sol·liciten en un full especial. Es poden fer fotografies dels documents, però abans s'ha de fer una sol·licitud perquè s'autoritzi la persona que ho demana. També es poden fer fotocòpies, que s'han de pagar, lògicament. L'horari de l'Arxiu és de 9 a 13h., de dilluns a divendres. Mai s'obre a les tardes.

Les treballadores de l'Arxiu em van recomanar que fes la meua recerca a partir dels expedients matrimonials, ja que la documentació parroquial de Barcelona estava perduda o cremada en la seva immensa majoria. A l'Arxiu hi ha tota una paret de calaixeres en les quals hi ha, ordenat alfabèticament i cronològica, els cognoms dels contraents i la data de l'enllaç. Un cop hom troba l'enllaç que li interessi, l'únic que ha de fer és sol·licitar-ho, apuntant el tipus de document (expedient matrimonial), el cognom masculí i la data de l'enllaç.

Així doncs, em vaig disposar a buscar l'enllaç de L'Eusebi Riera Caimel i la Magdalena Bayés Barbà, per tal de conèixer els cognoms dels pares. El vaig trobar. Era un document escrit mig en llatí mig en català, que em va aportar la informació que ja sabia, a més d'altra d'addicional:

Enllaç entre Eusebi Riera Caimel i Magdalena Bayés Barbà

- Fragment en català:
- Eusebi i Magdalena es van casar el 14 / 12 / 1868 a Sant Martí de Provençals.
- Ell, Eusebi Riera, rajoler, natural de Barcelona i habitant de Sant Martí de Provençals.
- Fill de Pau Riera i Maria Caimel.
- Ella, Magdalena Bayés, soltera, natural i habitant de Sant Martí de Provençals.
- Filla de Geroni i Coloma Bayés.
- Fragment en llatí:

Terpublicato, ultima heri, nullo delato impedimento. Sponsus parochianus annis septem. Sponsa a nativitate. Ambo in fide instructi non sunt castrenses. Ille et illa consensu respective paterno gaudent.

Attestor: S Martin de Provensals die 14 Decembris 1868

Augustinus (?)

- Traducció (no literal): Publicat tres vegades, l'última ahir, no hi ha cap impediment. L'espòs és d'aquesta parròquia des de fa set anys. La promesa des del naixement. Ambdós són instruïts en la fe (cristiana) i no són castrenses. Tant ell com ella gaudeixen del consentiment patern respectiu.

Testimoni: Agustí (?), Sant Martí de Provençals, dia 14 de Desembre de 1868.

- No ser castrenses significa que, tot i haver estat instruïts en la fe (cristiana), no han pertangut a cap ordre menor religiosa, és a dir, no han estat novicis, no han fet vots de cap mena que els obliguin a demanar una dispensa per poder-se casar. Vol dir, en resum, que res els priva de poder-se casar des del punt de vista religiós.
- A més, en una banda del full posa: *amore Dei*. Això vol dir que no eren d'una classe social molt alta i l'expedient és *per amor a Déu*, és a dir, gratuït.

Així doncs, em vaig posar a buscar l'expedient matrimonial d'en Pau Riera i la Maria Caimel, calculant de mitjana que el seu fill Eusebi fos el primogènit, vaig començar a

buscar a partir de l'any 1850, retrocedint en el temps. I l'any 1848, vaig trobar 3 expedients diferents sobre el mateix enllaç, amb fragments en llatí:

Enllaç entre Pau Riera Estapé i Maria Caimel Franera

Doc 1.

- Fragment en llatí:

Suprascripto monitiones ter de more publicato fuere in hoc _____(?) _____(?)
et nullum detectum impedimentum. Sponsa parochiana per quatuor annos, est in
Cristiana doctrina sat _____(?)
sui juris et foro castrensi non gaudet. De quibus dictum facio
Barchinone 18 octobris 1847

Julianus Maresma

- Traducció (no literal): Escrites les admonicions tres vegades com de costum, [...] i no s'ha detectat cap impediment. La promesa és d'aquesta parròquia des de fa 4 anys i gaudeix suficient de la doctrina cristiana (?) i no és del fur castrense. De la qual cosa faig sentència a Barcelona el 18 d'octubre de 1847.

Doc. 2

- Fragment en llatí:

Supra scripta monitionis ter de more publicato sunt in parochia-
li Sancti Juliani a Lissano Superiori _____ (?) _____ (?) juxta forma(?)
S: G. T., quarum ultima monitio fuit 17 currentis multum fu(it)
delatum impedimentum. Sponsus fuit parochianus usque ad
1843, pro quo tempore non pertinebat ad militiam, et con-
trahit de consensu patris. De quibus fidem facio Tomas
Relats Pater et Vicarius dicta parochia die 19 octobris anni
1847, et meum solitum _____(?)

- Traducció (no literal): Escrites les admonicions i publicades tres vegades com de costum a la parròquia de Sant Julià de Lliçà d'Amunt (?) (?) sota la forma S: G.T., de les quals l'última admonició va ser el 17 d'aquest mes, i no s'ha denunciat cap impediment. El

promès pertanyia a la parròquia (de Lliçà) fins l'ant 1843, un temps en el qual no pertanyia a la milícia i tenia l'aprovació paterna. De la qual cosa donc fe, Tomàs Relats, rector i vicari de la parròquia el dia 19 d'octubre de l'any 1847, i el meu (?)

Doc.3

- Fragment en llatí:

Ter _____(?) in hoc _____(?) _____(?) Parochia
nullum apertum impedimentum. Sponsus parochianus
a _____(?) Januarii currentis an. _____(?) nunc, sic fide _____(?)
negare castrensis. Mañe 27 oct. 1847

- Traducció (no literal): Tres (segurament és la mateixa fórmula que els altres expedients: *escrites les admonicions i publicades tres vegades com de costum*). L'espòs pertany a la parròquia (?) des del Gener d'aquest any. (?) ara, així la fe (?) no és castrense. 27 d'octubre de 1847.

- En Pau i la Maria, després de diversos expedients, el 27/ 10 / 1847.

- Ell, Pau Riera, solter, forner, natural de Lliçà d'Amunt i habitant en la ciutat de Barcelona (parròquia de St Cugat) des de feia 4 anys.

- Fill legítim i natural de Martí Riera i Magdalena Estapé (difunta).

- Ella, Maria Caimel, soltera, natural de Tordera i habitant de Barcelona (parròquia de St. Jaume).

- Filla legítima i natural d'Anton Caimel i de Teresa Franera (ambdós difunts).

D'aquesta manera, la meva recerca avançava. Havia arribat ja a la generació VIII.

Aleshores se m'obrien dues vies de recerca possibles:

- Com que sabia el nom dels seus pares (Martí i Magdalena), podia buscar el seu l'expedient matrimonial, retrocedint en el temps a partir de 1827.

- Com que en Pau era de Lliçà d'Amunt, podia buscar la seva família en els llibres parroquials (baptisme, matrimoni, defunció).

La primera via de recerca no donà resultats. Vaig buscar l'expedient per tots els calaixets, fins i tot els que era impossible que hi fossin, per por a que el document s'hagués extraviat. Però res, no el vaig poder trobar.

La segona via de recerca sí que donà uns resultats més encoratjadors. Els llibres de baptisme i, en alguns casos, d'òbits, m'ajudaren a trobar els germans d'en Pau i, d'aquesta manera, saber més informació dels seus pares. Tota aquesta informació sobre la família d'en Pau i d'ell mateix, la transcriu a continuació, remarcant amb negreta els meus avantpassats directes.

EULÀRIA RIERA ESTAPÉ (Eulàlia, Josepha, Antònia)

- Va néixer el 13/ 11 /1814 a Lliçà d'Amunt.
- Filla legítima i natural de Martí Riera, pagès, natural de Bigues* i de Margarida Estapé, natural de Granollers**, habitants de Lliçà d'Amunt (Vallès Oriental).
- Va morir el 29/ 3/ 1845 a Barcelona.
- Va morir de malaltia, soltera.
- Va ser enterrada a Lliçà d'Amunt.

El segon germà és l'únic avantpassat indirecte del qual vaig trobar informació sobre el matrimoni.

ISIDRO RIERA ESTAPÉ (Isidro, Vallerià, Julià)

- Va néixer el 12/ 9 /1816 a Lliçà d'Amunt.
- Fill legítim i natural de Martí Riera, pagès, natural de Bigues* i de Margarida Estapé, natural de Granollers**, habitants de Lliçà d'Amunt (Vallès Oriental).
- Es va casar el 12/ 2/ 1839 a Lliçà d'Amunt.
- Isidro Riera, jove, treballador de Lliçà d'Amunt.
- Fill legítim i natural de Martí Riera i de Margarida Estapé.
- Es va casar amb la Teresa Vila, donzella, natural de Lliçà d'Amunt.
- Filla de Pere Vila, masover de la Casanova, i de Rosa Mayol.

Els arxius del tercer fill del matrimoni, que en aquest cas va ser dona, és un exemple clar que no sempre hom es pot refiar de documents considerats oficials per fer recerca genealògica. En aquest cas, el rector deuria confondre's en alguna data, ja que no existeix cap més Teresa Riera Estapé, filla de Martí i Magdalena, en tots els arxius parroquials de Lliçà. I com es veurà a continuació, les dates no quadren i en farien impossible la seva existència:

TERESA RIERA ESTAPÉ (Teresa, Rosa, Josepha)

- Va néixer el 9 / 4/ 1819 a Lliçà d'Amunt.

- Filla legítima i natural de Martí Riera, pagès, natural de Bigues* i de Margarida Estapé, natural de Granollers**, habitants de Lliçà d'Amunt (Vallès Oriental).
- Va morir el 16/ 8 / 1814 a Lliçà d'Amunt.
- Tenia 2 anys.
- Filla legítima i natural de Martí Riera, pagès, natural de Bigues* i de Margarida Estapé, natural de Granollers**, habitants de Lliçà d'Amunt (Vallès Oriental).

De la resta de fills no en vaig trobar cap més informació que no fos el naixement:

MARIA RIERA ESTAPÉ (Maria, Casilda, Anna)

- Va néixer el 9/ 4 / 1824 a Lliçà d'Amunt.
- Filla legítima i natural de Martí Riera, pagès, natural de Bigues* i de Margarida Estapé, natural de Granollers**, habitants de Lliçà d'Amunt (Vallès Oriental).

MARGARIDA RIERA ESTAPÉ (Margarida, Eulària, Paciana)

- Va néixer el 19/10 / 1826 a Lliçà d'Amunt.
- Filla legítima i natural de Martí Riera, pagès, natural de Bigues* i de Margarida Estapé, natural de Granollers**, habitants de Lliçà d'Amunt (Vallès Oriental).

GREGORI RIERA ESTAPÉ (Gregori, Lluís, Hemeteri)

- Va néixer el 22/ 6 / 1831 a Lliçà d'Amunt.
- Fill legítim i natural de Martí Riera, pagès, natural de Bigues* i de Margarida Estapé, natural de Granollers**, habitants de Lliçà d'Amunt (Vallès Oriental).

* Depenent de la partida de naixement del fill, apareix com a natural de Bigues o Bigas, sovint, fins i tot, es precisa la parròquia: St. Pere de Bigues. També depenent del fill, se'l qualifica com a pagès o com a bracer.

** Depenent de la partida de naixement del fill, apareix com a natural de Granollers o de Bigues. Això ocorre, segurament, perquè ella va néixer a Granollers però es va casar a Bigues.

D'aquesta manera, havia aconseguit perfilar encara més la generació VIII.

Així doncs, ara sabia que la generació VIII era de Bigues (Vallès oriental, actualment Bigues i Riells). Per tant, vaig demanar els arxius parroquials de Bigues. Aleshores

començaren els problemes. L'Arxiu Diocesà de Barcelona només té un llibre de la confraria del Roser de 1759 i un llibre de visites de 1759 de Bigues. Amb aquests llibres no podia seguir amb la meva recerca genealògica. Vaig mirar el llibre de la confraria, ja que per la data que era, en Martí Riera ja havia nascut. I hi vaig trobar un Martí Riera, fill de Lluís. Això no m'ajudava massa a seguir buscant, però; com ja havia comprovat, de persones amb cognom Riera n'hi ha per tot arreu. Aquest home podia ser avantpassat meu o no. Així doncs, semblava que la meva recerca havia arribat al punt final. Vaig tornar a repassar tots els arxius de Lliçà per si l'havia passat per alt, sense èxit. Vaig repassar els expedients matrimonials per si el trobava, sense èxit. Tots aquells que coneixien la meva recerca la van donar per acabada. Però jo no em volia rendir tan de pressa. M'havia costat hores i hores de recerca arribar fins a la generació VIII, i no volia abandonar llavors. Una de les treballadores de l'arxiu va donar la recerca per finalitzada, ja que no hi havia res més de Bigues, i jo només tenia aquesta pista per trobar en Martí. O no. La dona d'en Martí, la Margarida Estapé, era de Granollers. Potser s'havien casat a Granollers. En aquest cas, sí podia trobar la partida de matrimoni, podria prosseguir en la meva recerca ja que en aquesta partida hi hauria el nom del pare d'en Martí i el lloc d'on era natural. Però a l'Arxiu no tenien documents de Granollers, i em van recomanar que em dirigís directament allà. La meva recerca a l'Arxiu s'havia acabat.

L'únic que tenia per perseverar en la meva recerca era un esperança, una probabilitat. Però abans de marxar per última vegada de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, vaig parlar amb una de les treballadores de l'arxiu, que em va fer saber que la meva recerca no s'havia acabat.

Contràriament al que hom pugui pensar, els bisbats no guarden tots els arxius de les seves parròquies. Quan es va decidir d'oferir la possibilitat a les parròquies de donar els seus arxius als bisbats corresponents, per tal d'assegurar-ne la conservació, a cada parròquia s'oferí la possibilitat de quedar-se'ls. Per tant, podia ser que a Bigues hi hagués els llibres que buscava. Per assegurar-nos-en, la treballadora del Bisbat em va explicar que, el director de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, el rector Josep Maria Martí Bonet, havia anotat quins arxius conservava cada parròquia espanyola en un document titulat *Guía de los archivos de la Iglesia en España*, que es podia consultar per Internet. Segons aquest document, Bigues conservava llibres de baptisme des de 1624, llibres de confirmacions des de 1867, llibres de matrimonis des de 1624 i llibres d'òbits des de 1571.

Així doncs, a l'Arxiu de Barcelona no hi havia més arxius de Bigues no perquè s'haguessin perdut o cremat, sinó perquè la parròquia de Bigues no els havia volgut

donar al Bisbat. Per tant, a Bigues hi havia els llibres parroquials que m'havien d'ajudar a conèixer els pares d'en Martí Riera.

Concertant amb el rector cita prèvia per telèfon, em vaig dirigir a Bigues. El mossèn, un home molt amable i sol·lícit era un amant de la genealogia. Així doncs, entusiasmat per la meva recerca, va ajudar-me a buscar i en poques hores, havíem retrocedit tres generacions. A més, vaig poder buscar els germans de cada avantpassat meu. En Martí Riera i la Margarida Estapé havien tingut la primogènita a Bigues, però per raons que segurament mai descobriré, es van traslladar a Lliçà d'Amunt, on van tenir la resta de fills. Aquesta primogènita era la Josepa Riera Estapé:

JOSEPA RIERA ESTAPÉ (Josepa, Eulària, Francisca)

- Va néixer el 8/ 3/ 1811 a Bigues.
- Filla legítima i natural de Martí Riera, bracer, i de Margarida Estapé, sa muller; de Bigues.

No calia tampoc que anés a Granollers, ja que en Martí Riera i la Margarida Estapé s'havien casat a Bigues:

Enllaç entre Martí Riera Canals i Margarida Estapé Serra

- Es van casar l'1 /4 /1810 a Bigues.
- Ell, Martí Riera, fadrí, bracer, de la parròquia de Sant Pere de Bigues.
- Fill legítim i natural de Lluís Riera, bracer, i de Margarida Canals, cònjuge.
- Ella, Margarida Estapé Serra, natural de Granollers però vivint a Bigues des de feia 19 anys enrere.
- Filla natural i legítima de Valerià Estapé, bracer, i de Cecília Serra.

D'aquesta manera, la família Riera- Estapé quedava definida.

I a més, ara sabia que en Martí Riera havia format part de la confraria del Roser des de l'any 1803 fins al 1813, any en el qual deuria marxar a Lliçà d'Amunt.

Però a Bigues hi havien viscut el pare i l'avi d'en Martí Riera, a més de tots els germans del pare. Tota aquesta informació, que vam anar trobant de forma caòtica i desordenada, l'exposo ordenadament a continuació:

Començaré per les partides de baptisme dels fills d'en Lluís Riera; és a dir, els germans d'en Martí i ell mateix, per ordre cronològic.

FRANCISCA RIERA CANALS (Francisca, Bernarda, Maria)

- Va néixer el 14/ 5/ 1781 a Bigues.

Filla legítima i natural de Lluís Riera, bracer; i de Margarida Riera i Canals. Cònjuges tots dos naturals i habitants de la parròquia de Sant Pere de Bigues.

El primer fill va ser l'únic del qual en vaig trobar també la defunció.

JOAN RIERA CANALS (Joan, Miquel, Josep)

- Va néixer el 12/ 12 /1782 a Bigues.
- Fill legítim i natural de Lluís Riera, treballador, i de Margarida Riera i Canals, cònjuges.
- Va morir el 18/ 6/ 1809 a Bigues.
- Era pagès.

MARTÍ RIERA CANALS (Martí, Miquel, Fausto)

- Va néixer el 28/ 2 /1784 a Bigues.
- Fill legítim i natural de Lluís Riera, bracer; i de Margarida Riera i Canals. Cònjuges tots dos de la parròquia de Sant Pere de Bigues.

MARIA RIERA CANALS (Maria, Teresa, Josepa)

- Va néixer el 29/ 3/ 1785 a Bigues.
- Filla legítima i natural de Lluís Riera, pagès; i de Margarida, abans Canals. Cònjuges tots dos de la parròquia de Sant Pere de Bigues.

FRANCESC RIERA CANALS (Francesc, Josep, Joan)

- Va néixer el 12/ 6 / 1789 a Bigues.
- Fill legítim i natural de Lluís Riera, bracer; i de Margarida Riera i Canals. Cònjuges tots dos de la parròquia de Sant Pere de Bigues.

Amb el matrimoni dels pares, una altra família quedava definida:

LLUÍS RIERA QUINTANES (Lluís, Josep, Joan)

- Es van casar el 16/ 8/ 1780 a Bigues.
- Ell, Lluís Riera Quintanes, fadrí, treballador.
- Fill legítim i natural de Joan Riera, treballador; i de Francisca Riera i Quintanes, cònjuges.

- Ella, Margarida Canals Garriga, donzella.
- Filla legítima i natural de Josep Canals, pagès i de Maria Canals i Garriga, cònjuges.
- Tots, de la parròquia de Bigues.
- Entès el mutu convenciment entre ambdós contraents, se'ls ha unit segons els convenciments de la Santa Mare Església.

A banda del casament, la Margarida Canals també apareixia als llibres d'òbits:

MARGARIDA CANALS GARRIGA

- Va morir el 22/ 4 /1809 a Bigues.
- Viuda de Lluís Riera, ella consta com a Margarida Riera.
- 64 anys d'edat. Per tant, va néixer el 1745.
- Filla de Josep Canals, pagès i de Maria, muller sua.

Així doncs, ara tocava trobar els components de la família Riera – Quintanes, inclòs en Lluís:

MARGARIDA RIERA QUINTANES (Margarida, Francisca, Anna)

- Va néixer el 26/ 7/ 1744 a Bigues.

Filla legítima i natural de Joan Riera, pagès del bosc, de la parròquia de Bigues; i de Francisca Riera i Quintanes, muller sua.

SEBASTIÀ RIERA QUINTANES (Sebastià, Narcís, Pere)

- Va néixer el 9/ 4 / 1748 a Bigues.
- Fill legítim i natural de Joan Riera, pagès, de la parròquia de Bigues; i de Francisca Riera i Quintanes, muller sua.

MARIA RIERA QUINTANES (Maria, Rosa, Francisca)

- Va néixer el 26/ 9 /1750 a Bigues.
- Filla legítima i natural de Joan Riera, pagès, de la parròquia de Bigues; i de Francisca Riera i Quintanes, muller sua.

En Lluís va ser l'únic germà del qual en vaig trobar la defunció:

LLUÍS RIERA QUINTANES (Lluís, Joseph, Joan)

- Va néixer el 17/ 4 / 1753 a Bigues.
- Fill legítim i natural de Joan Riera, pagès, de la parròquia de Bigues; i de Francisca Riera i Quintanes, muller sua.
- Va morir el 29/ 3/ 1809 a Bigues.

JOAN RIERA QUINTANES (Joan, Esteve, Francesc)

- Va néixer el 15/ 8 /1755 a Bigues.
- Fill legítim i natural de Joan Riera, bracer, de la parròquia de Bigues; i de Francisca Riera i Quintanes, muller sua.

FRANCISCA RIERA QUINATNES (Francisca, Esperança, Antònia)

- Va néixer el 6/ 4/ 1758 a Bigues.
- Filla legítima i natural de Joan Riera, pagès, de la parròquia de Bigues; i de Francisca Riera i Quintanes, muller sua.

ROSA RIERA QUINTANES (Rosa, Margarida, Paula)

- Va néixer el 4/ ? / 1760 a Bigues (no entenc quin mes va néixer).
- Filla legítima i natural de Joan Riera, bracer, de la parròquia de Bigues; i de Francisca Quintanes, muller sua.

MIQUEL RIERA QUINTANES (Miquel, Joan, Antoni)

- Va néixer el 12/ 5/ 1763 a Bigues.
- Filla legítima i natural de Joan Riera, bracer, de la parròquia de Bigues; i de Francisca Quintanes, muller sua.

Amb aquest enllaç, havia descobert els components de la família Riera- Quintanes, i havia arribat fins a la generació X.

Enllaç entre Joan Riera Sobrevia i Francisca Quintanes

- Es van casar el 25/ 2/ 1743 a Bigues.
- Ell, Joan Riera, fadrí, pagès, habitant de Bigues des de feia 15 anys.
- Fill legítim i natural de Francesc Riera, pagès, natural de la parròquia de St. Pere de Premià (Premià de Dalt), difunt; i d'Eufèmia Riera Sobrevia, muller sua, vivent.

- Ella, Francisca Quintanes, donzella.
- Filla legítima i natural de Josep Vilarasau i Quintanes, pagès, de Riells: i Margarida Quintanes i Febrer, muller sua. *

*Sembla que en aquest cas, el cognom de la dona va ser el que va passar davant. Això significa que la mare (Margarida Quintanes) era la pubilla de casa seva, i per tant, el cognom vinculat a una possessió. Segurament, per això, fou el cognom Quintanes el que passà davant.

Amb aquest últim enllaç, la meva recerca a Bigues havia acabat. Arribada a aquest punt, el més probable era que hagués d'anar a Premià. Primer de tot, vaig buscar a quin dels dos Premià hi havia la parròquia de Sant Pere: Premià de Dalt. Per assegurar-me que havia d'anar-hi, vaig consultar la *Guía de los archivos de la Iglesia en España*, segons la qual Premià tenia baptismes des de l'any 1569, confirmacions des de l'any 1770 i matrimonis des de l'any 1571. A la guia, però, no hi constava que hi hagués llibres d'òbits. Però com més endavant vaig poder comprovar, a Premià també n'hi ha.

Així doncs, vaig seguir el mateix procediment que havia seguit quan vaig haver d'anar a Bigues. Vaig trucar al rector per concertar una cita amb ell i vaig anar a Premià. També vaig ser afortunada també aquesta vegada ja que Mossèn Colomer, el rector de Premià de Dalt, era un expert en matèria de genealogia. Ell em va oferir els llibres que m'havien d'ajudar en la meva recerca, així com també el seu assessorament i experiència en aquests temes.

De manera que vaig reprendre la meva recerca. L'última persona que havia trobat era en Joan Riera Sobrevia, fill de Francesc Riera i Eufèmia Sobrevia, que havia nascut a Premià però s'havia casat a Bigues. Vaig decidir que començaria buscant el seu baptisme i el dels seus germans, si és que els podia trobar. I el que vaig trobar fou el següent:

MARIA RIERA SOBREVIA (Maria, Magdalena, Caterina)

- Va ser batejada el 12 de Gener de 1702 a Premià de Dalt. (presumiblement, va néixer el mateix dia o el dia abans.)
- Filla legítima i natural de Francesc Riera, pagès de dita parròquia i Eufèmia, muller sua.
- Riera de Sant Mateu.

JOSEP RIERA SOBREVIA (Josep, Silvestre, Joan)

- Va ser batejat el 31 de Desembre de 1709 a Premià de Dalt (presumiblement, va néixer el mateix dia o el dia abans).
- Fill legítim i natural de Francesc Riera i Eufèmia Riera i Sobrevia, muller sua.
- Riera de Sant Mateu.

No vaig trobar el naixement d'en Joan, però com que les dates i els noms coincideixen, la Maria, en Josep i en Joan, eren germans. Hi ha la hipòtesi, però, que en Josep i en Joan fossin la mateixa persona. A vegades, com que es batejava les persones amb tres noms, podia ser que algú fos conegut amb un nom que no fos el primer nom de bateig. Però com que no tinc més proves, considero en Josep com un germà d'en Joan i el naixement d'aquest, una incògnita.

Un cop trobats els germans, és l'hora de definir els progenitors:

Enllaç entre Francesc Riera i Eufèmia Sobrevia

- Es van casar el 28 de gener de 1693 a Premià.
- Ell, Francesc Riera de St. Mateu, fadrí, pagès.
- Fill legítim i natural de Jacinto Riera, pagès, i de Marquesa Riera, muller d'aquell.
- Ella, Eufèmia Sobrevia, filla legítima i natural d'Antich Sobrevia, pagès i d'Esperança, muller d'aquell, vivint, de la parròquia de Santa Maria de Seva (Osona), bisbat de Vic.
- Honrada en tot la forma del sagrat concili de Trento.

D'aquesta manera, s'establia una altra família.

Tot i això, hi ha certa informació repetida tant en les partides de baptisme com en les de casament que crida l'atenció: *Riera de Sant Mateu*. Què volia dir? Mossèn Colomer em va ajudar:

Premià de Dalt és un poble ple d'habitants cognomenats Riera des de fa segles. Això és perquè, a Premià hi ha dues masies de família Riera. Una és Can Riera, en la qual segueixen vivint persones cognomenades Riera, i l'altra és Can Riera de Sant Mateu, actualment propietat d'una empresa d'allotjaments. El significat, doncs, de *Riera de Sant Mateu* significa que els meus avantpassats vivien en aquella casa. Segons el mossèn, eren una família poderosa de Premià, de pagesos benestants. A més, el senyor Colomer em va explicar també que fa anys, un familiar dels de Can Riera, va fer una recerca genealògica d'aquella família, que es remunta fins al segle XII. I segons sembla, aquesta

persona va trobar proves que la família del mas Riera de Sant Mateu provenia d'una branca de la família de Can Riera.

Desafortunadament, no m'he pogut posar en contacte amb aquesta persona. D'altra banda, he buscat per Internet informació sobre el Mas Riera de Sant Mateu. A la web de *Pobles de Catalunya*, una guia del patrimoni històric i artístic dels països catalans, que mostra de cada poble els edificis més emblemàtics i interessants; apareix una foto de la masia (Cf. Annexos pàg. 88) i una petita ressenya, exposada a continuació:

<< Gran masia del segle XVI ampliada i modificada durant el segle XVIII. D'aquella època és la façana, amb un coronament ondulat molt comú en època barroca. Es va conservar el portal, adovellat, de punt rodó. Als inicis del segle XX s'hi va afegir un cos lateral, la planta superior del qual forma una galeria oberta amb arcs de mig punt.>> (extret de la web *Pobles de Catalunya*)

D'altra banda, l'empresa propietària de la masia actualment, el Grup Milisa, està creant una pàgina web de la masia, i pretén reformar-la per convertir-la en casa rural. Em vaig posar en contacte amb ells per mitjà del correu electrònic, demanant informació sobre el mas. Si bé van contestar, no em van oferir cap mena d'informació i em va donar la sensació que no els interessa donar-me informació de cap tipus, així que vaig desistir.

La recerca, ara que la meva línia d'ascendència estava lligada a una propietat, es tornava més emocionant. Els arxius de Premià tenien molta més informació per oferir. Un cop definida la família Riera – Sobrevia, em vaig posar a buscar l'anterior, els fills d'en Jacinto Riera i la Marquesa.

A mesura que havia anat retrocedint en el temps en la meva recerca, cada vegada trobava menys informació. En les generacions VIII, X, per exemple, en la partida de baptisme concretava la data de naixement, i en aquest punt ja no. En generacions més recents, apareixia el cognom de la mare, a partir d'aquest punt ja no. Això dificulta força la recerca, ja que si no disposes de segon cognom de la persona, no puc concretar i això pot portar a casos de dubte amb persones a qui els coincideixi el nom i el primer cognom.

Així, doncs, vaig començar a trobar partides de baptisme de fills d'en Jacinto Riera i la Marquesa, en les quals no apareixia el cognom de la dona. La solució, però, la vaig obtenir de la partida de baptisme d'en Francesc Riera, el meu avantpassat directe, en el qual m'havia quedat:

FRANCESC RIERA VILA (Francesc, Josep, Miquel i Climent)

- Va ser batejat el 26 de Novembre de 1671 a Premià de Dalt (presumiblement, va néixer el dia abans o el mateix dia).

- El va batejar el vicari d'Argentona Francesc Vila, germà de sa mare, Marquesa, muller de Jacinto Riera de Sant Mateu.

D'aquesta manera, vaig conèixer el segon cognom d'aquesta família: Riera-Vila, una família nombrosa:

JOAN RIERA VILA (Joan, Francesc, Jacinto)

- Va ser batejat el 17 de Febrer de 1668 a Premià. (presumiblement, va néixer el mateix dia o el dia abans).
- Fill de Jacinto Riera, pagès i de Marquesa sa muller.

MARIA RIERA VILA (Maria, Coloma, Teresa)

- Va ser batejada el 12 de Gener de 1670 a Premià. (presumiblement, va néixer el mateix dia o el dia abans).
- Filla de Jacinto Riera, pagès de Premià i Marquesa, muller sua.

JOSEP RIERA VILA (Josep, Tomàs, Antoni)

- Va ser batejat el 12 de Gener de 1671 a Premià.

Fill legítim i natural de Jacinto Riera de Sant Mateu i de Marquesa muller sua.

PERE RIERA VILA (Pere, Jacinto, Joan)

- Va ser batejat el 18 de Juliol de 1674 a Premià. (presumiblement, va néixer el mateix dia o el dia abans).
- Fill de Jacinto Riera de Sant Mateu i de sa muller Marquesa.

Al llibre d'òbits de Premià apareixen barrejats els adults i els albats, però no precisa l'edat dels últims. Així doncs, vaig trobar un albat del matrimoni de Jacinto Riera i Marquesa, però en desconec el nom i l'edat.

ALBAT (Riera Vila)

- S'enterrà a un albat de Jacinto Riera de Sant Mateu i Marquesa , muller sua; el 2 de Febrer de 1677.

I amb l'enllaç dels pares, havia aconseguit retrocedir en la meva genealogia 3 segles enrere.

Enllaç entre Jacinto Riera i Marquesa Vila

- Es van casar el 17 de Febrer de 1667 a l'ermita de Sant Mateu de Premià, després d'haver-se fet les amonestacions, haver obtingut dispensació i <<ser dominciats a la taula de l'obra>>.
- Ell, Jacinto Riera de Sant Mateu, fadrí, pagès.
- Fill del <<quondam>> Jacinto Riera, pagès, i de Maria, muller sua vivint (la qual cosa implica que el pare ja havia mort).
- Ella, Marquesa Vila, donzella.
- Filla legítima i natural de Jaume Vila, pagès, difunt de la parròquia de l'Abella, bisbat de Vic; i de Magdalena muller sua.
- Així doncs, quedava definida la meva ascendència fins a la generació XIII.

A banda del casament, però, la Marquesa també apareixia al llibre d'òbits, oferint-me una lliçó d'història eclesiàstica:

MARQUESA (RIERA) VILA

- Se la va enterrar i se li van fer les honres el mateix dia, el 31 de Març de 1691, a Premià (de Dalt).
- Va fer testament i es va confessar abans de morir.
- A l'enterrament assistiren 7 preveres, que li celebraren 4 oficis cantats: un d'enterrament, l'altre d'eixida de vas i els altres dos de novenari i honres i cap d'any; amb els nocturns dobles i cants de difunts.
- Se'ls donà a cada prevere la caritat acostumada de setze sous per l'enterrament, i uns altres setze sous per les honres, que són setze reals per cadascun. I als quatre preveres que celebraren els oficis, quatre sous més per cadascun. I li donaren setze sous al senyor rector pel dinar dels 4 preveres forasters, com s'acostuma.
- Tot pagat.

En aquells temps, l'enterrament també mostrava la importància social de cadascú. D'aquesta manera, quants més preveres, capellans, etc.; hi assistissin, més importància s'havia tingut en vida. La Marquesa era la dona de l'hereu de Sant Mateu i la mare del successor, de manera que el seu enterrament havia sigut car i ostentós. Com que tot estava relacionat amb l'Església, el rector de la parròquia deixava constància de tot el que s'havia pagat i quins oficis s'havien celebrat.

A banda de l'enterrament, també era costum (igual que avui dia se segueix fent), dedicar una missa a l'honra del difunt (les honres). Sembla ser que acostumaven a ser en dies diferents. En aquest cas, en el llibre d'òbits apareixia en dues entrades diferents: una per l'enterrament i l'altra per les honres. En aquest cas, però, es va celebrar tot el mateix dia. En el cas del seu marit Jacinto, per exemple, es van celebrar en dies diferents.

JACINTO RIERA (fill)

- Va ser enterrat l' 1 de Juny de 1692 al fossar de l'església de Sant Pere de Premià (amb tota probabilitat, va morir el dia anterior).
- Va rebre els sacraments acostumats.
- Se li cantaren els oficis acostumats d'enterrament i eixida de vas, amb l'assistència de vuit preveres, a qui se'ls va donar 16 sous de caritat i 4 sous pel dinar (apareixen més pagaments, però són indesxifrables).
- El 6 d'Agost de 1692 se li feren les honres a Jacinto Riera de Sant Mateu, amb l'assistència de 8 preveres, als quals se'ls pagà el dinar.

Per poder prosseguir en la recerca era necessari que em tornés a fixar en la partida de matrimoni. Aquest Jacinto Riera era fill d'un altre Jacinto Riera, al qual anomenarem pare per evitar confusions; i de la Maria, de la qual no se'n sap cap cognom. La manera més ràpida per poder seguir cercant era trobar la partida de matrimoni del Jacinto Riera pare. La vaig buscar fins al llibre més antic de matrimonis de Premià, sense trobar-los. El rector em va apuntar que en aquells temps era costum casar-se al poble de la dona, per això no havia trobat el casament. Però en els llibres de baptismes i òbits havien d'aparèixer, com també els seus fills, germans d'en Jacinto Riera (fill). Certament, hi apareixien:

JACINTO RIERA VINYALS (Ciprià, Jacinto, Nicolau, Salvador)

- Va ser batejat el dijous 6 de desembre de 1640 a Premià de Dalt (presumiblement, va néixer el mateix dia o el dia abans).
- Fill de Jacinto Riera i de Maria, muller.

L'hereu mostra un cas peculiar pel que fa al nom. No era habitual posar quatre noms de bateig, tot i que anteriorment ja n'havia trobat altres casos. En aquest cas, però, sembla que no se'l coneixia amb el primer nom, sinó amb el segon, la qual cosa podia arribar a ser força comuna.

ESPERANÇA RIERA VINYALS (Esperança, Eulària, Maria)

- Va ser batejada el 30 de Novembre de 1644 a Premià de Dalt. (presumiblement, va néixer el mateix dia o el dia abans).
- Filla legítima i natural de Jacinto Riera, pagès de Premià i de Maria Riera, tots de dita parròquia.

PERE RIERA VINYALS (Pere, Antich, Salvador)

- Va ser batejat el 14 de Febrer de 1647 a Premià de Dalt. (presumiblement, va néixer el mateix dia o el dia abans).
- Fill de Jacinto Riera i de Maria, muller sua.

MARIA RIERA VINYALS (Maria, Aina, Elisabet)

- Va ser batejada el 30 de Maig de 1649 a Premià de Dalt (presumiblement, va néixer el mateix dia o el dia abans).
- Filla de Jacinto Riera i de Maria, muller sua.

JOSEP RIERA VINYALS (Josep, Jacinto, Francesc)

- Va ser batejat el 5 de Juny de 1652 a Premià. (presumiblement, va néixer el mateix dia o el dia abans).
- Fill de Jacinto Riera de Premià i de Maria Riera, sa muller.

JOAN RIERA VINYALS (Joan, Pau, Esteve)

- Va ser batejat el 27 de Desembre de 1654 a Premià de Dalt (presumiblement, va néixer el mateix dia o el dia abans).
- Fill legítim i natural de Jacinto Riera, pagès, d'aquesta parròquia (Premià), i de Maria, muller sua.

SALVADOR RIERA VINYALS (Salvador, Josep, Francesc)

- Va ser batejat el 2 de Maig de 1657 a Premià.
- Fill de Jacinto Riera, pagès de Premià de Sant Mateu i de Maria muller sua.

Certament, quan vaig trobar les partides de baptisme no sabia el segon cognom dels fills d'en Jacinto i la Maria. Però com que sinó apareguessin tot seria molt confús, trobo que ajuda a aclarir la família.

Els progenitors només els vaig trobar al llibre d'òbits:

JACINTO RIERA ?

- El 29 de Juny de 1666 va ser enterrat
- Rebé tots els sagraments i hi assistiren 6 sacerdots.
- Dos sacerdots l'anaren a buscar a casa seva, reberen 14 sous cadascun. Els altres sacerdots reberen 12 sous cadascun, 4 per la missa, i 2 per drets.
- Se li van dir tots els oficis.
- I pagaren 4 sous a un estudiant tinent del metge.
- L'endemà se li digué missa per l'eixida de vas i gastà 14 sous.
- L'11 d'Agost de 1666 se li feren les honres.
- Li van cantar els oficis de novenes i cap d'any i l'ofici doble.
- Van assistir-hi dos capellans de Teià, el prevere de Vallromanes i cinc capellans de Premià.
- A cadascun, els donaren de caritat 16 sous, i pel dinar 2 reals.
- Els ermitans i campaners, precisen ells el preu dels seus serveis.

A la partida s'hi afegeix, tota una llista de preus que es van pagar, però la majoria és indesxifrable.

MARIA (RIERA) VINYALS

- Va ser enterrada el 20 de Maig de 1688 al fossar de la parròquia de Sant Pere de Premià.
- Després d'haver rebut els sagraments, es va enterrar a Maria Riera, vídua de Sant Mateu.
- Amb assistència de sis preveres, que li celebraren dos oficis: un d'enterrament i un d'eixida de vas, i se'ls donà de caritat a cadascun una lliura, amb obligació de missa, i pels preveres forasters, 12 sous pel dinar.

Arribada a aquest punt, la recerca es complicava. Fins ara, les partides que m'ajudaven a retrocedir eren les de baptisme o les de matrimoni. Com ja s'ha precisat anteriorment, la de matrimoni no la vaig trobar. Però quedava l'altra opció, el baptisme. Els llibres de baptisme de Premià de Dalt comencen l'any 1569, i l'home que estava buscant, en Jacinto Riera (pare), amb tota probabilitat havia nascut vers l'any 1600. El seu primer fill havia nascut l'any 1640. Per tant, segurament s'havia casat el 1638 o el 1639. El mossèn

Colomer em va explicar que per aquella època, els homes es casaven grans, majoritàriament passada la trentena; i més encara si eren benestants. Així que vaig calcular que deuria néixer entre l'any 1600 i el 1610. Per tal d'assegurar-me que no em passava per alt, vaig mirar tots els baptismes anteriors a 1620 fins a 1608. No apareixia en Jacinto Riera que jo buscava. D'altra banda, l'únic llibre de baptismes que no havia mirat, que comprenia els baptismes entre 1569 i 1607, estava en tan mal estat (fulles cremades per la tinta, pàgines desaparegudes,...) que estava prohibit mostrar-lo.

El rector de Premià em va fer veure que la meva recerca s'havia acabat. També em va felicitar per haver aconseguit arribar fins al final, fins allà on els llibres m'ho havien permès. I em va fer notar que no tots els genealogistes aconsegueixen retrocedir 4 segles en el temps.

Així doncs, tot semblava indicar que havia acabat. Però igual que l'altra vegada, em vaig negar a acceptar-ho. Existeixen més arxius!

Amb la intenció de prosseguir i l'esperança viva, em vaig dirigir a l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Situat dins la mateixa catedral, s'hi accedeix per la capella de Santa Llúcia. L'horari d'obertura al públic és de dilluns a divendres de 10 a 13.30h., però només es mostren llibres fins les 13 h. El seu funcionament és semblant al de l'Arxiu Diocesà de Barcelona. Tenen els índex de tots els llibres d'esposalles a part. Aleshores el que hom ha de fer és buscar l'índex del llibre que li interessi i anotar les pàgines que desitja consultar. Llavors, ha de demanar el volum en un full. En aquest arxiu, el màxim de llibres que es poden consultar per persona és de 5. Es poden fer fotos, sempre que es sol·liciti el permís i es dona un cartronet per evitar que els dits hagin de tocar les pàgines dels documents i així prevenir-ne el deteriorament.

Partint del càlcul ja exposat, vaig començar consultant els llibres d'esposalles anteriors a 1641. I en el volum 80, que comprenia els anys 1639 – 1641, els vaig trobar:

<< Jacinto Riera, fill de **Joan Riera**, pagès de Premià i d'**Àngela** muller sua, va pagar 4 sous a la Catedral de Barcelona el 12 de juliol de 1639 a raó del seu casament amb Maria, donzella, filla d'Antich Vinyals, pagès d'Argentona i de Maria, muller sua.>>

Així doncs vaig prosseguir. La treballadora de l'arxiu em va recomanar que calculés 20 anys enrere (contràriament al que m'havia dit mossèn Colomer) i anés retrocedint. I així ho vaig fer. Vaig començar pel volum que comprenia els anys 1617- 1619 i vaig anar retrocedint. I vaig retrocedir i retrocedir, fins a arribar al volum que comprenia els anys 1597-1599. Fins llavors no havia trobat res. Però era lògic que en Joan Riera s'hagués casat amb l'Àngela en els últims anys que havia estat mirant, ja que quadrava amb les

suposicions que havia fet anteriorment: en Jacinto Riera (pare) deuria haver nascut abans de 1607, per la qual cosa els seus pares es van casar abans. Optimista, vaig voler prosseguir. Aleshores aparegué el típic problema d'aquell qui consulta documents tan antics: el volum 58, que comprenia els anys 1595 – 1597, estava cremat per la tinta i no es podia consultar. Amb una probabilitat molt alta que en Joan Riera aparegués en aquell llibre, vaig seguir retrocedint fins al 1593. Aleshores sí que vaig desistir.

La meva recerca havia acabat.

Així doncs, en mig any de recerca, he descobert que el meu cognom Riera prové de Premià de Dalt, on estava vinculat a una propietat, el mas Riera de Sant Mateu. Durant tres generacions, el mas va passar d'hereu en hereu. Després va seguir passant d'hereu en hereu, suposo, però els meu avantpassat directe no n'era pas l'hereu. Així que marxà cap a Bigues per guanyar-se la vida. A Bigues hi van néixer dues generacions més, però per raons que probablement mai descobriré, la meva família va passar de Bigues a Lliçà d'amunt. Allà hi va néixer una altra generació, la número IX però l'avantpassat corresponent a aquesta generació, va marxar cap a Barcelona, on tingué un fill que per la seva banda, marxà a sant Martí de Provençals, on tingué la seva descendència. D'aquesta descendència, el meu ascendent directe marxà a Tordera, emportant-se el pare i el germà amb ell. A Tordera es casà i tingué fills. Un d'aquests fou el meu rebesavi, que no es mogué de Tordera. Aquest engendrà el meu avi, que es casà a Sant Genís per anar a viure a Palafolls, on el meu pare i jo mateixa hem nascut.

De tota manera, ara que sé que els meus avantpassats més llunyans que conec estaven vinculats a una propietat queda una esperança per retrocedir encara més: l'Arxiu de la Corona d'Aragó. Els testaments i els canvis de propietari del mas em podrien ajudar a construir una genealogia més extensa. Però la recerca genealògica demana molt de temps, cosa que en un futur segur que tindré.

6.2. Representació

Per tal de de representar tots els meus ascendents, vaig descarregar-me un programa gratuït d'Internet anomenat My Heritage. El tipus de format que té ha fet que les dones apareguin sense cognoms i no apareixen algunes dades que havia introduït, si bé s'aprecia perfectament l'ascendència. Hi ha dos tipus d'arbres: l'agnatici - només amb la línia masculina (i les seves dones)- de la qual descendeixo, i el complet, amb tots els components que he anat trobant al llarg de la recerca.

7. Conclusions

Aquest treball m'ha ensenyat moltes més coses de les que jo he inclòs. D'una banda, podem concloure, a partir d'allò exposat, diverses qüestions.

Pel que fa als antropònims, han variat molt al llarg del temps. En essència, però, tots han tingut la mateixa funció: designar-nos i identificar-nos dins d'un col·lectiu, la societat. A partir de la comparació entre Roma i l'Edat Mitjana, es pot extreure una evolució general del cognom. Al principi, tant d'una etapa com de l'altra, sempre es comença a anomenar les persones amb un sol nom, i a mida que la societat evoluciona, es van afegint més noms per identificar els diferents individus. Tot i que la seva formació sembla un procés cíclic, sabem que els cognoms d'avui en dia es van crear a l'Edat Mitjana, i des de llavors, l'única cosa que han fet ha estat evolucionar ortogràficament a causa d'una normalització de la llengua relativament actual.

Pel que fa a la família, que lògicament, també ha evolucionat al llarg del temps, es pot establir un mateix patró pel que fa al matrimoni i patrimoni. Per això la importància atribuïda a l'antropònim està justificada: al llarg de la història, ja que el matrimoni ha estat la base sobre la qual s'han desenvolupat els llinatges. Uns llinatges que influïen sobre tots els seus membres atribuint una importància destacada a l'herència del patrimoni familiar. El cognom és, en tot això, el nexse d'unió i l'essència de la seva evolució.

D'altra banda, he pogut comprovar en primera persona, la meticulositat i l'eficiència del mètode de recerca genealògic. En tot el procés, caldria destacar diversos aspectes.

La genealogia demana molta paciència, no és gens fàcil avançar en la recerca, i a més, la perseverança és essencial. De no ser així, seria impensable aconseguir avançar en una recerca d'aquestes magnituds.

El temps no és l'única cosa que requereix la genealogia. S'ha de tenir en compte que una recerca d'aquest tipus també té un cost econòmic, però aquest cost generalment quedarà mitigat per l'emoció de la descoberta.

Per un altre costat, la recerca genealògica no només permet la descoberta dels orígens de qui la faci, sinó que a més aporta una gran quantitat de detalls històrics i curiosos de la societat d'èpoques passades. Així, ha estat molt interessant descobrir la peculiar forma d'escriure de cada rector. I no em refereixo només a la cal·ligrafia, que també a dificultat la recerca. També m'estic referint a l'ortografia d'èpoques en les que no existia una normalització lingüística. De manera que, com que cadascú escrivia com li semblava, m'he

trobat la conjunció *i* escrita com a *ÿ*, noms que portessin *c*, com Francesc, els escrivien amb *ch*, etc.

A més, hom s'adona de la importància de l'Església en temps passats. Descobrir la quantitat de diners que s'arribaven a pagar en una missa de difunts i les parts que la comprenien ha estat interessant i curiós alhora. A més, trobo que s'ha d'agrair a l'organisme religiós, que sense ànim de lucre, han compilat al llarg dels segles la informació que actualment ens permetrà fer una recerca que és al mateix temps emocionant, interessant i divertida.

8. Bibliografia

8.1. Llibres

- GARCÍA GUAL, C.; ANDRÉS PUENTE, M.A.; MONGE MARIGORTA, J.A. *Llatí 1 Batxillerat*. Grup Promotor Santillana, 2008.
- GARCÍA GUAL, C.; ANDRÉS PUENTE, M.A.; GRANÉ ORTEGA, M.; JUANMARTÍ GENERÈS, E.; MONGE MARIGORTA, J.A. *Llatí 2 Batxillerat*. Grup Promotor Santillana, 2009.
- GOODY, Jack. *La evolución de la familia y el matrimonio*. Publicacions de la Universitat de València, 2009.
- FLUVIÀ, Armand de. *A la recerca dels avntpassats*. Manuals curial, 1995.
- FLUVIÀ, Armand de. *Origen i escuts dels cognoms catalans*. Col·leccionable del diari *Avui*, 1989.
- ALBIAGÈS, Josep Maria. *El gran llibre dels cognoms catalans*. Edicions 62, 2005.
- *Genealogía y heráldica*. Libros Cúpula, 2006.
- FRANCIOSI, Genaro. *Recerche sulla organizzazione gentillizia romana*. Napoli: Jovene Editore, 1984.
- ARIÈS, Philippe; DUBY, Georges. *Historia de la vida privada*, vol. 1: *Del Imperio romano al año mil*. Taurus ediciones, 1987.
- ARIÈS, Philippe; DUBY, Georges. *Historia de la vida privada*, vol. 2: *De la Europa feudal al Renacimiento*. Taurus ediciones, 1987.
- CANAL i MORÉ, Adrià. *Els cognoms del maresme. Primera meitat del s. XVI*. Sírius, 1997.
- BAS i VIDAL, Jordi. *Els cognoms catalans i la seva història*. Edicions Cap Roig, 1988.
- AMERIC, Lluís. *Els cognoms catalans. Origen i definició*. Editorial Milà, 1988.
- Nou Testament, Editorial Claret.
- Diccionari castellà-català, català-castellà, editorial Sopena.

8.2. Material consultat a Internet

- Diccionaris en línia:
 - <http://www.diccionaris.cat/>
 - <http://dlc.iec.cat/>
 - <http://www.wordreference.com/sinonimos/>
- Biografías y vidas:
 - <http://www.biografiasyvidas.com/biografia/q/quintiliano.htm>
 - <http://www.biografiasyvidas.com/biografia/n/neron.htm>
 - <http://www.biografiasyvidas.com/biografia/p/plutarco.htm>
- Amat altés: Nissaga dels Riera. <http://amataltes.com/index.php>.
- Google llibres:
 - Usos y costumbres funerarias en la Nueva España. Escrit per María de los Ángeles Rodríguez Álvarez:
http://books.google.es/books?id=eddw3iWNv9AC&pg=PA90&lpg=PA90&dq=oficios+entierro&source=bl&ots=juNmBCMUVH&sig=2RTMA3Cf4B2IH8UVqXVYHI9ydM&hl=es&ei=3icaTb74HMMW08QPX24CZAg&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CBcQ6AEwAA#v=onepage&q=oficios%20entierro&f=false
 - Tratado teórico-practico del arte de notaría. Escrit per José COMES:
http://books.google.es/books?id=DAXCL5Fs_k4C&pg=RA1-PA76&lpg=RA1-PA76&dq=%22eixida+de+vas%22&source=bl&ots=B75SNXdZs&sig=1AQ6HKAnusHKbFlxie2Nk7xddw&hl=es&ei=0DYaTcPIC9Gn8QOso5yEBw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CBcQ6AEwAA#v=onepage&q=%22eixida%20de%20vas%22&f=false :
 - Els Masferrer. Estudi d'una nissaga benestant del Vallès. Escrit per Ciurans i Vinyeta, Xavier:
http://books.google.es/books?id=Kr1d3UYqmulC&pg=PA77&lpg=PA77&dq=%22eixida+de+vas%22&source=bl&ots=SVmFPb8w_f&sig=9X2c9hAeyDNUKNAK2gCGJHjvNpw&hl=es&ei=0DYaTcPIC9Gn8QOso5yEBw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2&ved=0CBcQ6AEwAA#v=onepage&q=%22eixida%20de%20vas%22&f=false :

Annexos

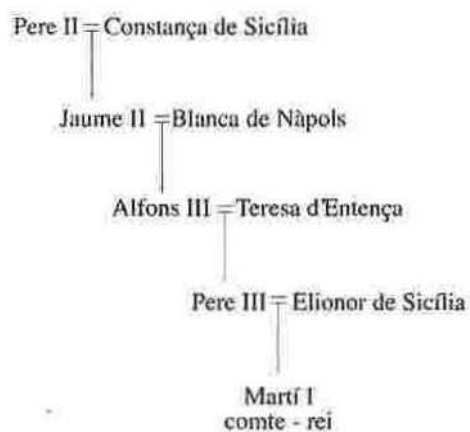
9.1. Taules genealògiques ascendents

Taula unilineal vertical

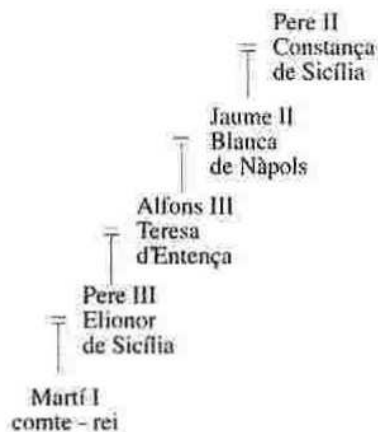
S'utilitza per traçar l'ascendència paterna (agnàtica) o la materna (uterina) d'una persona determinada. Hi ha diferents maneres de fer-ho. Posarem com a exemple l'ascendència paterna del comte-rei Martí I l'Humà, fins al seu rebesavi, el comte-rei Pere II el Gran.

Cal tenir en compte que el signe (=) indica casament i que a sota dels noms es poden posar les dades de naixement (*) i defunció (t). L'any del casament es pot posar damunt del signe (=). Hi ha diverses maneres de representar-ho:

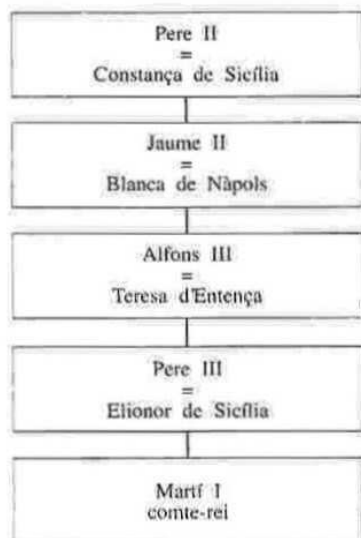
a)

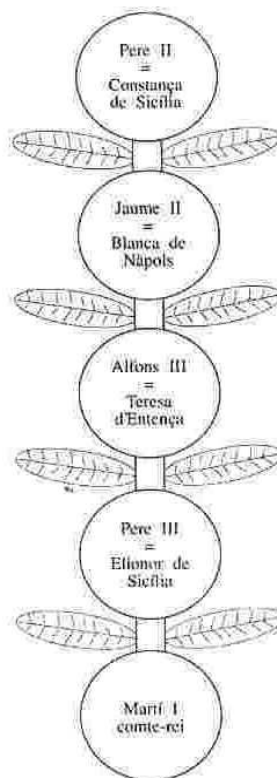
b)

c)

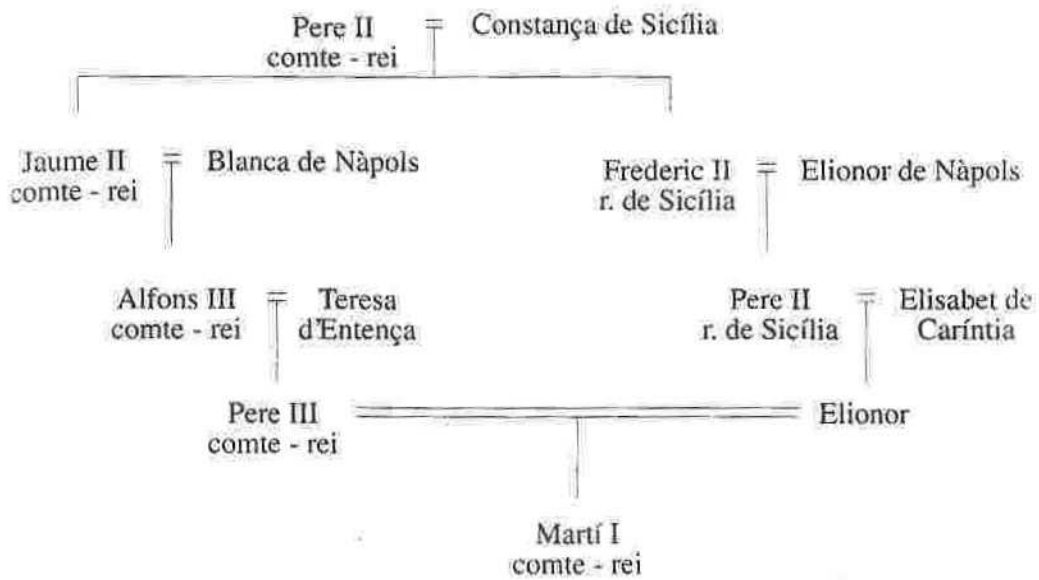
d)

Taula bilineal vertical

S'utilitza per a representar les línies paterna i materna d'una persona determinada. Hi ha també diferents procediments, que es corresponen amb el mètode unilineal.

Tornant a l'exemple del rei Martí I, la representació seria la següent:

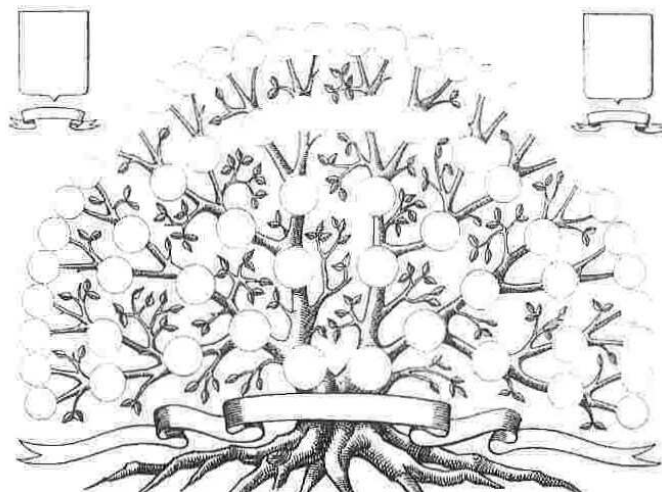
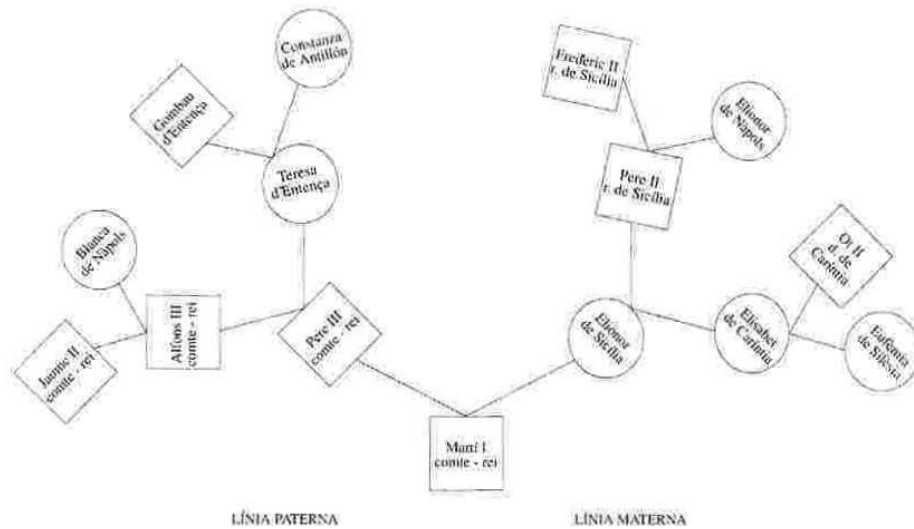
Taules plurilineals

Aquest mètode s'utilitza per a representar l'ascendència completa d'una determinada persona en totes les seves línies. Hi ha diferents menes de taules:

- **La taula semicircular oberta**

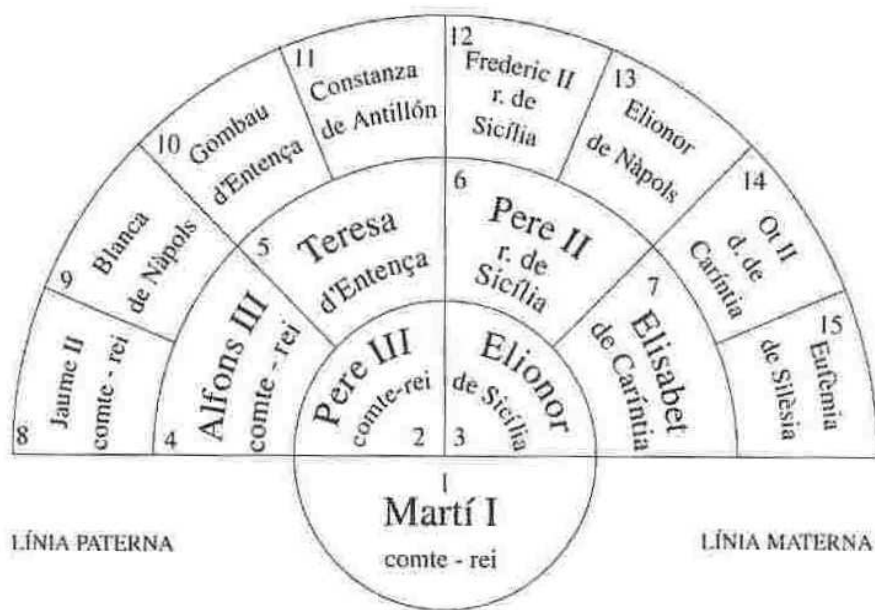
A l'esquerra s'hi posa el pare i a la dreta la mare, els homes sempre en un rectangle i les dones sempre en una rodona.

També es poden emprar només rodones i imitar un arbre amb branques i fulles, en el que si hom té escuts de la línia paterna i materna, podrà posar-los respectivament a l'esquerra i a la dreta de l'arbre.

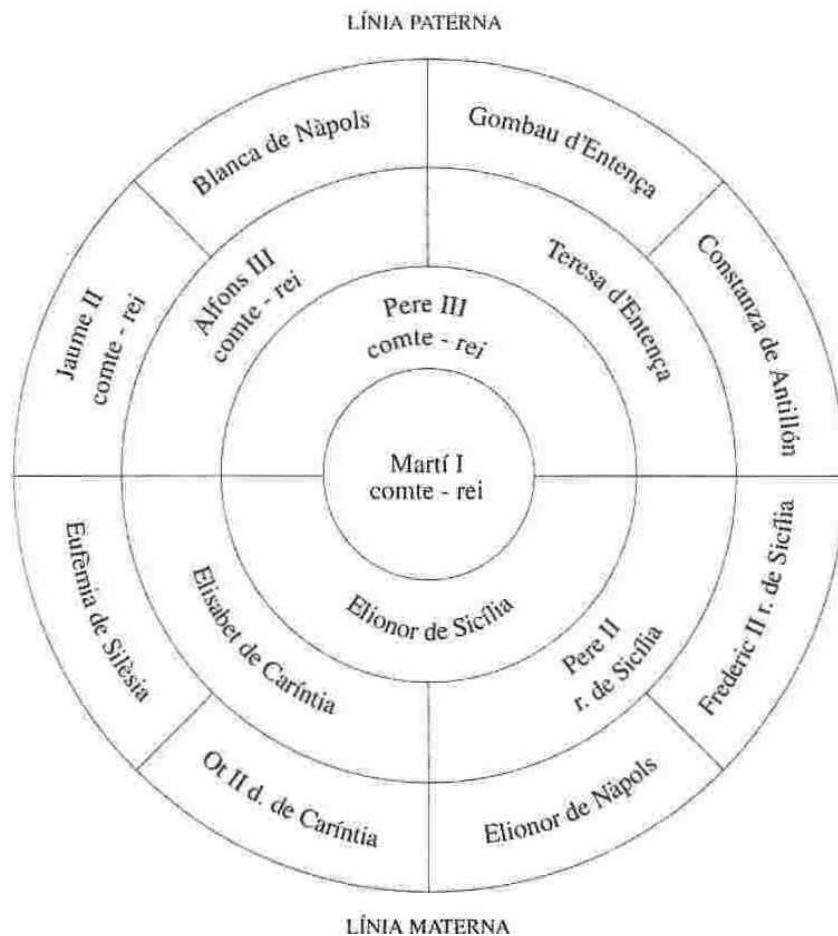
- **La taula semicircular tancada o ventall**

Aquest sistema de representació parteix d'una circumferència dividida per la meitat on a la part inferior consta el subjecte amb el número 1, i a la part superior partida hi ha els pares amb el 2 i el 3; partint d'això, es van formant arcs dividits en quatre departaments que corresponen als avis amb els números 4, 5, 6 i 7 i etc.

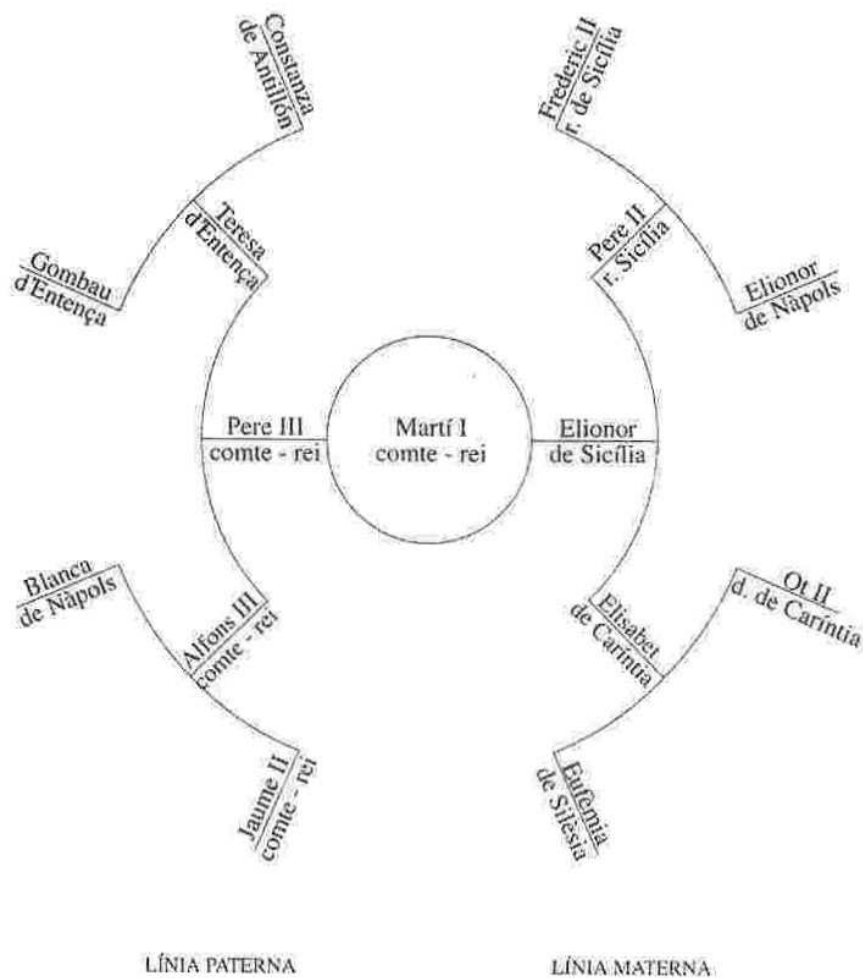
- **La taula circular concèntrica tancada**

En aquest sistema, les línies paternes apareixen situades a la part esquerra (o també superior) i les materns a la dreta (o a la inferior). En cada cercle alternen sempre un pare i una mare. Aquest tipus de representació permet incloure poques generacions, a causa del reduït espai de les diferents caselles.

- La taula circular concèntrica oberta

És una taula més aviat artística que pràctica:

• **La taula horitzontal**

Aquest sistema utilitza un quadre amb una línia horitzontal a la part superior que indica les generacions i quatre separacions verticals, una per a cada generació, ja que es destinen quatre generacions per taula. A la generació I es posa el subjecte que interessa; a la generació II, partit l'espai horitzontalment per la meitat, es col·loca el pare a dalt, amb el número 2 i la mare a baix, amb el número 3. L'espai de la generació III apareix partit horitzontalment en quatre parts, on es col·loquen els avis, numerats del 4 al 7; i a la generació IV, partida aquesta vegada en vuit espais, es posaran els besavis, numerats del 8 al 15.

El segon full començarà pel número 8, que és el primer individu de la generació VI, i acabarà en la generació VIII. El tercer full també tindrà quatre generacions que començaran pel número 9, i així successivament.

I	II	III	IV
1 Martí I comte - rei	2 Pere III comte - rei	4 Alfons III comte - rei	8 Jaume II comte - rei
		5 Teresa d'Entença	9 Blanca de Nàpols
			10 Gombau d'Entença
		3 Elionor de Sicília	6 Pere II r. de Sicília
	12 Frederic II r. de Sicília		
	7 Elisabet de Caríntia		13 Elionor de Nàpols
			14 Ot II d. de Caríntia

- La taula geomètrica quadrada

Té l'inconvenient que hi caben poques generacions.

9.2. Taules genealògiques descendents

Les taules genealògiques descendents poden ser agnàtiques o cognàtiques:

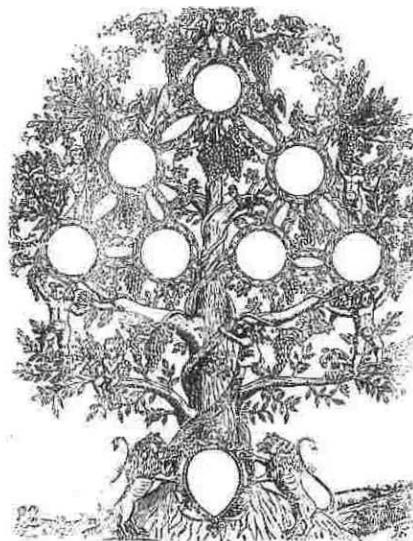
- Agnàtiques: Integren tota la descendència, masculina i femenina d'una estirp, però només a través de les línies masculines, d'aquí el nom.
- Cognàtiques: Comprenen tota la descendència masculina i femenina d'una estirp a través de tots els homes i les dones descendents d'ella.

Taules descendents verticals

Hi ha sis maneres diferents de representar taules de descendència verticalment:

- **Arbre de les generacions invertides**

És el mètode més famós, el qual ha donat nom d'*arbre* a les taules de representació genealògiques. Comença amb l'estirp a la soca de l'arbre i es van col·locant branques adornades amb fulles que surten del tronc, on se situa la línia primogènita.

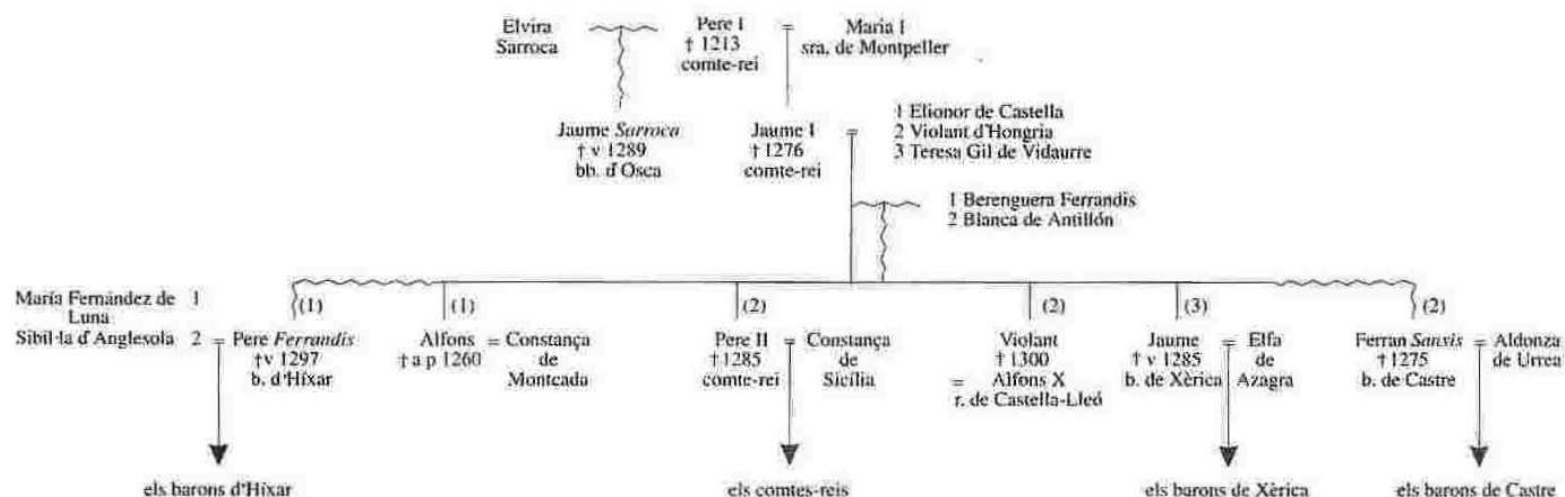

- **Taula o arbre ordinari**

És el mètode més comú, i el que s'ensenya a fer als nens. L'estirp apareix a dalt i tots els descendents es van escampant cap avall. Normalment, els homes se situen a l'esquerra i les dones a la dreta, separats pel símbol de matrimoni (=). Quan hi ha més d'una muller, es posen una sota de l'altra precedides per un número que indica l'ordre del casament. Si l'home ha tingut fills il·legítims, se substitueix el signe del matrimoni pel signe indicador d'il·legitimitat. Si ha tingut fills amb més d'una dona fora del matrimoni, aquestes es col·loquen al costat de les mullers o a l'altre costat de l'home si hi ha espai, amb una numeració independent de la de les esposes. I es col·loca de la mateixa forma en cas contrari, que sigui la dona la que té relacions extramaritals.

De la meitat del matrimoni, en surt una línia vertical que va a parar al fill i, si n'hi ha més d'un, es traça a l'extrem d'aquesta línia una altra de la qual en descendiran tantes ratlles com fills hi hagi. Quan els fills siguin de diferents matrimonis, s'indica posant al damunt de cada nom i al costat de cada ratlla un número entre parèntesis, que indicarà de quina esposa o relació extra-matrimonial és fill. Hi ha el costum de col·locar els fills per ordre de naixement, d'esquerra a dreta, tot i que a vegades això pot no resultar útil o pràctic.

Una fletxa que surti cap avall de la meitat del signe de matrimoni, indica que hi ha successió.

• Taula d'exponents

És un sistema força més complicat que els anteriors. Consisteix en donar la xifra romana I a la primera generació, la II a la segona, etc., amb un exponent (V^2) que indica l'ordre de naixement dins d'aquella generació (per l'exemple, l'individu en qüestió pertanyeria a la cinquena generació i seria el segon fill). Amb aquest sistema, el cap de família agnàtic sempre apareixerà al davant de tota la descendència. La confusió apareix perquè no s'hi pot anar afegint fills perquè no hi caben, i caldrà fer-ho de nou.

I Pere III	*Balaguer, 5.9.1319, †Barcelona, 5.1.1387, comte-rei: 1336-1387 = 1 ^a Alagó, 25.7.1338, Maria de Navarra, †València, 16.4.1347, =2 ^a Barcelona, 15.11.1347 Elionor de Portugal, †Terol, 29.10.1348; =3 ^a València, 27.8.1349, Elionor de Sicília, †Lleida, 20.4.1375; =4 ^a Barcelona, 11.10.1377, Sibil·la de Fortià, †Barcelona, 25.11.1406.
II ¹ Joan I	*Perpinyà, 27.12.1350, †Foixà, 19.5.1396; comte-rei, 1387-1396: = 1 ^a Barcelona, 25.4.1373, Mata d'Armanyac †Saragossa, 1378; =2 ^a Montpeller, 2.2.1380, Violant de Bar, †Barcelona, 13.7.1431.
III ¹ Violant	*Barcelona, 11.8.1381, †1443; =1402, Lluís II, r. de Nàpols, d. d'Anjou, c. de Provença †1417.
III ² Jaume	*22.3.1384 †Saragossa, 24.8.1388, delfí de Girona, c. de Cervera.
II ² Martí I	*Perpinyà, 29.7.1356 †Barcelona, 31.5.1410; comte-rei: 1386-1410; =1 ^a Barcelona, 13.6.1372 Maria de Luna, c. de Luna, m. de Camarasa, †Vila-real, 28.12.1407; =2 ^a Barcelona, 17.9.1409, Margarida de Prades, †la Morera de Montsant, 23.7.1430.
III ³ Joan	*...?, †...?
III ⁴ Martí I	*v. 1376 †Càller, 1409; r. de Sicília: 1390-1409, c. de Xèrica i Luna. =1 ^a Barcelona, 1390 Maria I, r. de Sicília †Lentini, 25.5.1401; 2 ^a ? 1402, Blanca de Navarra †Sta. Marfa de Nieva, 1441.
IV ¹ Martí	* ? 25.12.1406 †1407.

- **Taula de l'escala**

És molt semblant al sistema anterior, però visualment queda molt més clar. Aquest mètode es basa en donar al cap de l'estirp la xifra romana I. Els seus fills començaran pel número 1 i apareixeran col·locats per ordre de naixement. Els fills d'aquests pel 1), els d'aquests pel (1), i els descendents d'aquests pel 1A, els següents 1A), els següents (1A), i successivament 1a, 1a), (1a), etc. El següent en la línia successòria de l'estirp iniciarà un altre paràgraf amb la xifra II i se seguirà el mateix sistema de numeració. Els següents continuadors de la línia primogènita encapçalaran els paràgrafs III, IV, V, etc.

I.- FELIP V *1683 †1746; r. d'Espanya: 1714-1724 i 1724-1746;
=1^r 1701 M. Lluïsa Gabriela de Savoia †1714; =2ⁿ
1714, Isabel de Parma †1766. Fills:

Del primer enllaç:

1.- LLUÍS I *1707 †sp 1724; r. d'Espanya: 1724;
=1722 Lluïsa-Isabel d'Orleans †1742.

2.- FERRAN VI *1713 †sp 1759; r. d'Espanya: 1746-
1759; =1729 M. Bàrbara de Portugal †1758.

4.- M. Anna-Victòria *1718 †1781; =1729 Josep I, r.
de Portugal †1777

5.- Felip I *1720 †1765; d. de Parma: 1748-1781;
=1739 Lluïsa-Isabel de França †1759. Fills (vegeu
PARMA).

6.- Lluís *1727 †1785; c. de Chinchón: 1761-1785;
=morg. 1776 Maria Teresa de Vallàbriga y Rozas
†1820. Fills (no dinastes);

1).- Luis Marfa *1777 †1823; c. de Chinchón:
1785-1803.

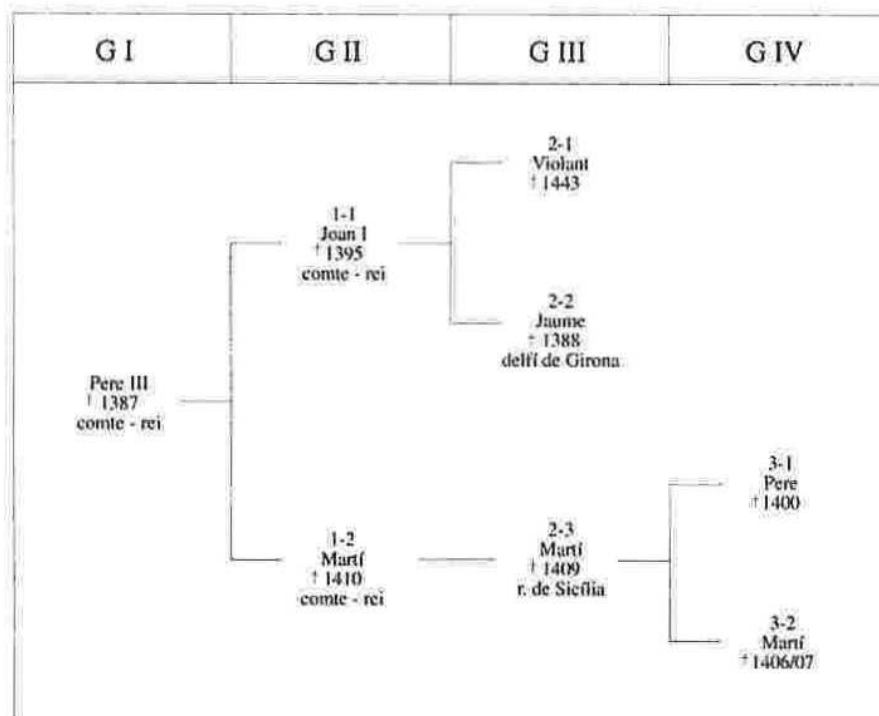
2).- Maria Teresa *1779 †1828; c. de Chinchón:
1803-1828; =1797 (div. 1808) Manuel de Godoy
y Álvarez de Faria, pr. de la Pau, d. de l'Alcúdia i
Sueca †1851

II.- CARLES III * 1716 †1788...

Taules descendents horitzontals

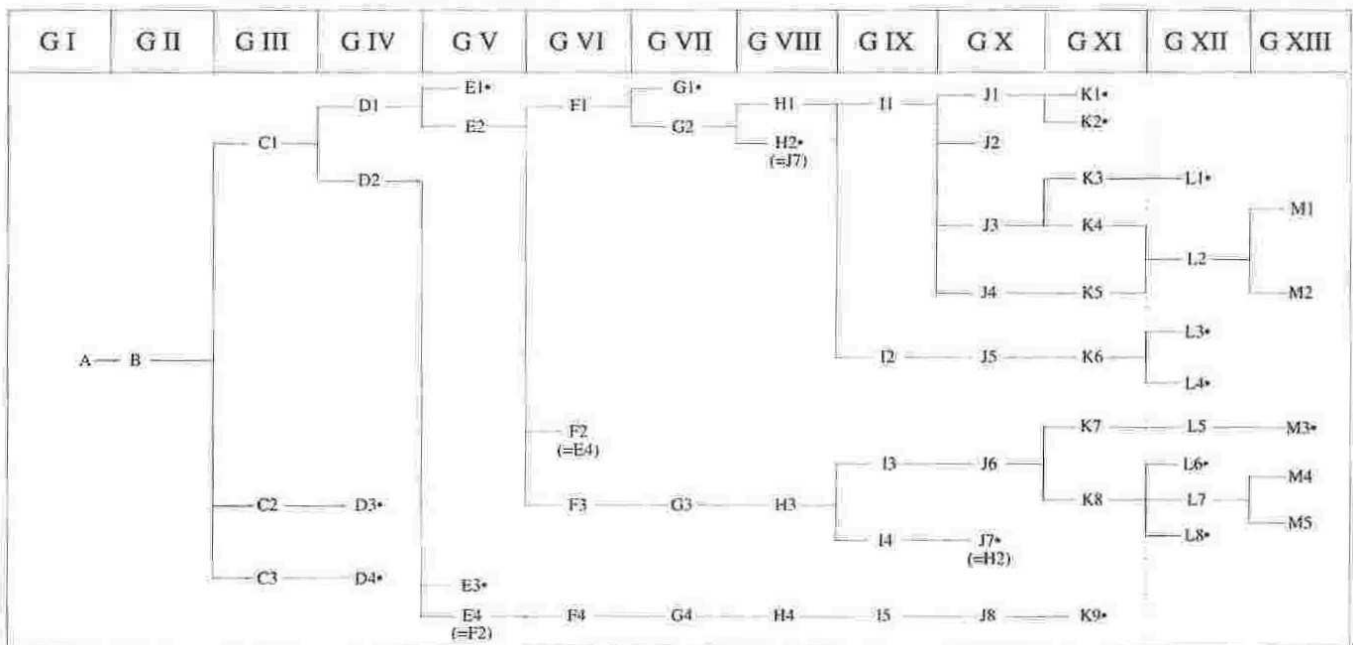
- **Taula ordinària**

L'espai on es representarà la família s'ha de dividir en línies fines. Dins de cada espai s'hi col·loca una generació. Els fills de l'estirp (II generació) porten el número 1, els de la segona 2, i així successivament. A més, al costat de cada número n'apareix un altre, que indica l'ordre de naixements. Aquest sistema té l'avantatge que es pot dividir en fulls. Així, quan s'acaba el primer full, se'n comença un altre, amb la descendència del primer que ha estat inscrit a la darrera generació.

• Taula neerlandesa

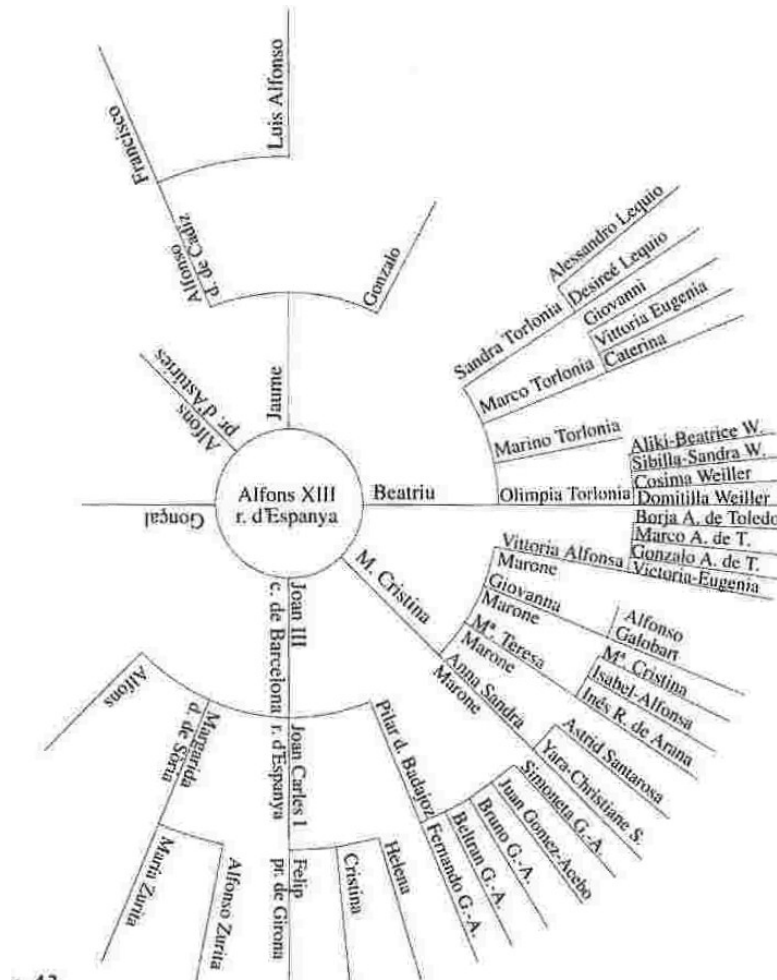
Aquest sistema requereix, a més de la taula, un fitxer amb una fitxa per a cada persona de la taula. Els components de la primera generació porten la lletra A, els de la segona la B, els de la tercera la C, i així successivament. Després de la lletra corresponent, figura un número que indica l'ordre de naixements. Si a mesura que es van formant branques, resulta, per exemple, que E4 es casa amb F2, que és neboda seva, aleshores per indicar-ho es posa a sota d'E4 (= F2), i a la VI generació, la d'F2, s'indicarà (= E4).

Taules descendents circulars

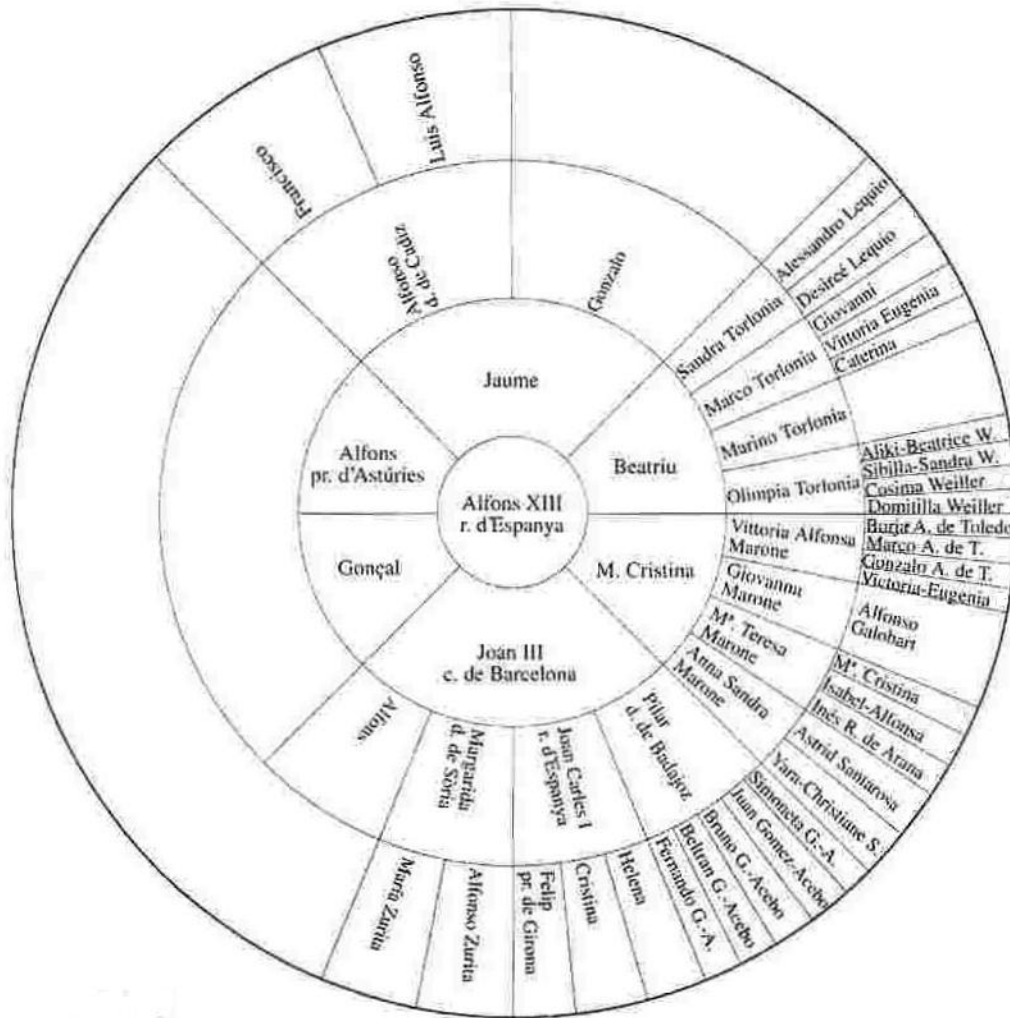
• Taula divergent oberta

Al centre d'un petit cercle envoltat d'altres, s'hi col·loca el pare de l'estirp i a cada cercle una generació. Té l'inconvenient que queden molt espais buits per aquelles persones que no han tingut descendència.

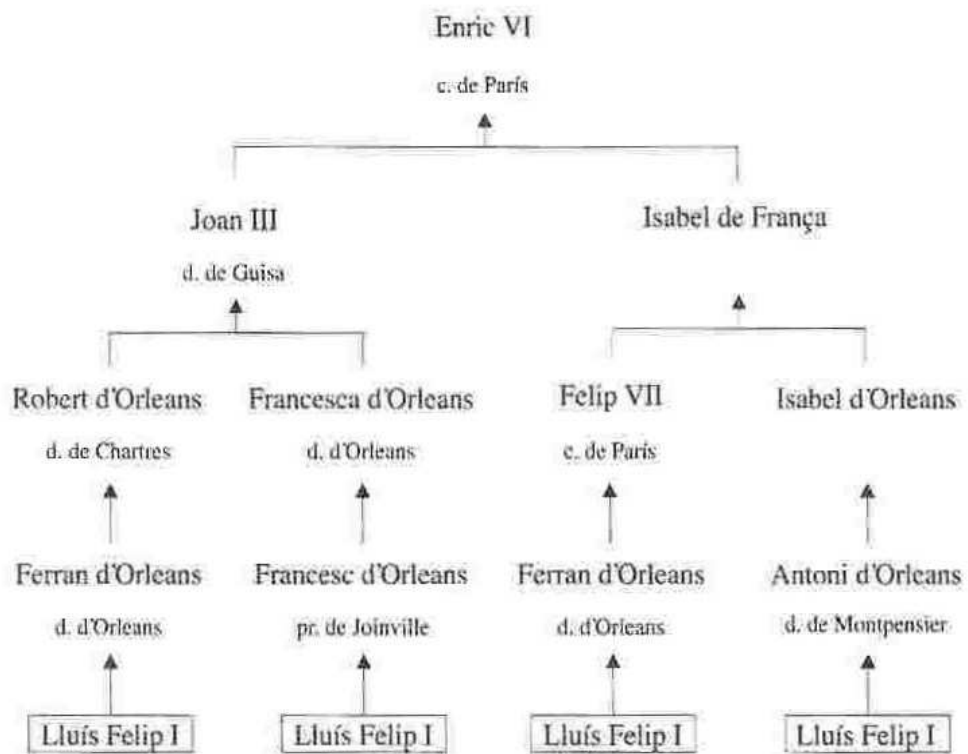
• **Taula divergent tancada de Du Jardin**

L'estirp és al centre, i les generacions en cercles concèntrics dividits en sectors que es corresponen amb les diverses línies descendents. Igual que el sistema anterior, deixa uns espais molt grans per als qui no tenen fills. A més, com que és tancada, té l'inconvenient afegit que, quan hom s'allunya del centre, es va estrenyent de tal manera que arriba un punt en què no hi caben.

El descentori

El descentori serveix per indicar per quants costats descendeix una persona d'una altra. Les vies per les quals una persona descendeix d'una altra s'anomenen *descensos*. Aquests seran més nombrosos quantes més generacions separin ambdues persones. És útil en casos de famílies com les de la reialesa, en les quals es casen entre ells. En l'exemple, apareix el descentori d'Enric VI, comte de París, respecte el rei Lluís Felip I, l'últim rei de França, rebesavi seu. Tal com s'observa a la taula, en descendeix per quatre descensos.

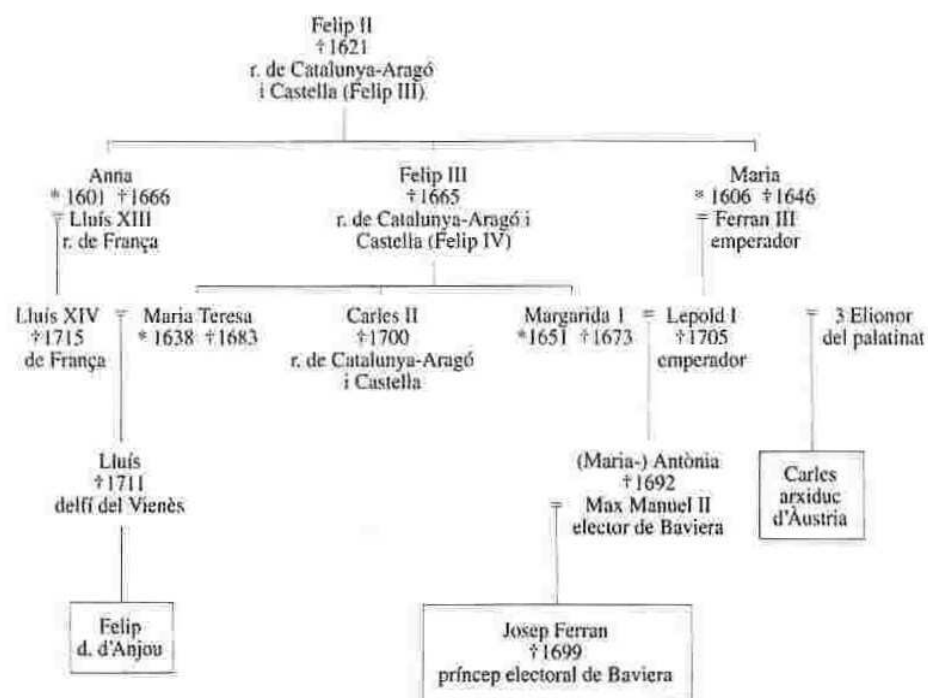
Taules genealògiques especials

- **Taula patogenètica o genètica**

Reflecteix les malalties (hemofília, bogeria, etc.) o característiques (color dels ulls, cabells, bessons, etc.) en una determinada descendència.

- **Taula històrica**

Serveix per indicar els pretendents en un plet dinàstic. Per exemple, el del Compromís de Casp, la Guerra de Successió a la Corona Hispànica o les Guerres Carlines. En l'exemple, els pretendents de la corona hispànica.

- **Taula sociogenealògica**

Expressa les professions, la progressió o regressió social, els militars, els eclesiàstics, els juristes, els metges, etc., que hi ha hagut en una família.

- **Taula demogràfica**

Indica els anys de mort, la longevitat d'una família, etc.

9.3. Mas Riera de Sant Mateu

